

patiens sunt simul, vel secundum contactum, vel mediante aliquo medio: sed hic est simul secundum medium. Et ad probationem in oppositum, dico, quod non oportet quod medium sit capax actionis, secundum eandem rationem cum extremo, in quo peritiae dicitur esse alteratio: sed secundum aliam rationem huius actionis, alterius rationis: puta sub ratione luminis bene est capax Caelum: omnis enim pars Caeli, quae potest esse sub septem pyramidibus potest esse tenebrosa. Patet de Luna, & aliis quae pariuntur tenebras, & huiusmodi. Et patet per exemplum cornu de pisce, qui per rete medium, facit stuporem: qui tamen stupor non est in rete. Ad secundum dico, quod circumscripto omni libero arbitrio humano, Angelico, & Divino, omnia eveniunt de necessitate, & nihil contingenter eveniret, & nihil esset in entibus in potentia ad contradictoria: si enim aliqua causa nata esset elevare vaporem, de necessitate generaret pluviam: si vero fortior causat in oppositum eveniret, de necessitate impediretur: & hoc notum est Angelo & secundum hoc, quocumque ex talibus casibus evenit pro illo instanti, in quo evenit, & in sensu divisionis, non evenit contingenter, ita quod possit non evenire.

Sed quid de infinitatibus? argunt ad hoc? Dico, quod sic. Habent enim aliquam actionem dispositivam in remittendo, & intendendo qualitates, & huiusmodi: & sic est conveniens & necessarium, quod bonus medicus habeat scientiam Astronomiae: possunt enim propinare aliquo tempore medicinam, quae interficit, quae tamen alio tempore liberaret. Ad tertium dico, quod non possunt tantum per motum localem: quia omnis forma absoluta est perfectior respectiva: ergo oportet, quod sit per formam absolutam substantialem, vel accidentalem: quod concedo. Tu dicis contra, quia tunc si Planeta, vel corpus caeleste staret, causaret, & concedo, causaret quantum de se esset; nec ejus motus localis facit ad actionem suam, latio enim, vel motus Solis requiritur ad hoc, ut adducat agens, patet 2. de Gen. (a) nec valet illud, cessante primo motu, &c. quod enim est prima, solum secundum eminentiam, & non essentialiter respectu aliorum, non oportet, quod ipso destructo, alia destruantur.

**DIXIT ETIAM DEUS PRODUCANT AQUAE REPTILE, &c.
DISTINCTIO XV.**

Circa istam Distinctionem, in qua Magister agit de opere quatuor dierum, scilicet de productione animalium quaeritur.

QUESTIO UNICA.

Vtrum in corpore animalis, vel in quocumque mixto remaneant elementa secundum substantiam in actu?

Quod non (b), videtur. Nam animalia aliqua producebantur, sive generatebantur ex aqua. Patet hoc Gen. 1. producantur aqua reptile

a Sec. 4. dist. 44. qu. 4. Text. 56. § 58. b Iude Gen. 1. 6. 7. § inde.

re, & vivencia super terram: sed generatio unius est corruptio alterius: ergo aqua corrumpitur, cum ex ea generatur piscis, & non manet. Item, si aliquid similliter alia elementa corrumpuntur, & non manent. Item, si aliquid elementum, secundum substantiam maneret in mixto, eadem ratione, & omne elementum maneret: & tunc cum inclinatio illorum sit ad loca contraria, mixtum ex illis violententer moveretur, & quiesceret in quoctunque loco. Item, omne habens in se contraria, necessario corrumpitur a causa intrinseca: sed non omne mixtum corrumpitur a causa intrinseca; ut patet de lapidibus; & metallis, ut auro, & huiusmodi, quae non nascuntur: ergo nec corrumpuntur a causa intrinseca. Omnia enim inanimata, quae non recipiunt alimentum, non marcescunt ex se, nec corrumpuntur, nisi ab extrinseco: ergo non omne mixtum habet in se elementa, secundum substantiam. Contra, primo de Gen. cap. de mixtione. *Mixtio est miscibilium alteratio, vtrum unio.* Ex hoc dupliciter arguo, si est alteratorum, ergo non est corruptorum. Similiter si mixtio est unio miscibilium, & unio non est corruptio: sed entium: ergo miscibilia manent.

Item qualitas elementum non est sine elemento: sed qualitas elementum apparet in mixto; ergo, &c. Probatio major. secundo de Anima, dixit Aristoteles, quod corpora non possunt se tangere in aere, vel aqua, nisi interceptus aer; vel aqua medius. Quod probat, quia humida sunt in superficiebus contingentibus, & humiditas aquae non est sine aqua. Item primo Caeli, & Mundi, text. 7. § 8. (a) mixtum moveretur secundum naturam elementi predominantis: sed si effectus est, causa est: ergo si grave mixtum movetur deorsum, in eo est terra activa: Item Aristoteles lib. de morte, & vita (b). In omnibus corruptibilibus duplex est corruptio, marcesco, quae est corruptio interior, & extinctio, quae est corruptio exterior: sed non esset corruptio intrinseca, nisi a contrariis intra existentibus: ergo quod agit primam corruptionem necessario est dare aliquod intrinsecum actum, quod agit ad transformationem substantialem est dare actum, & passivum, est ibi substantiam dare duas substantias in actu, unam corruptentem, & aliam, quae corrumpitur: ergo, &c.

Hic est una opinio Avicennae, quam recitat Commentator 3. Caeli, § 19. *Mun. com. 67.* & primo de Gen. cap. de mixtione, quod elementa manent in mixto secundum substantiam, non remissa; sed secundum qualitates sunt remissa. Contra illud arguit Commentator, quod si elementa (c) remittantur secundum qualitates, quod etiam remittantur secundum substantiam. Primo, idem est iudicium de toto, & de parte: ergo si qualitas potest remitti secundum partem, manent substantia elementum omnino non remissa, eadem ratione potest elementum remanere secundum substantiam, amissa tota qualitate: & sic posset esse ignis; & non calidus, ideo ponit ipse substantiam elementum remitti, sicut, & qualitatem, probat autem, quod elementum aliquo qualiter manet.

a Text. 90. b Text. 13. c 3. Caeli. ubi sup.

net; sed tamen secundum substantiam remissam: primo sic; Elementarium est ex quo componitur res, & in ea manet, s. *Met.* ergo substantia (a) elementari manet licet remissa. Secundo sic, si elementa non manerent in mixto, sed omnino corrumpentur; adveniente forma mixti; sequeretur quod materia prima immediate susciperet omnem formam in ordine. Sed ipse arguit contra se tripliciter; primo sic: Quia tunc forma mixti adveniret enti, in actu composito ex materia, & forma elementi (b); & sic esset forma accidentalis. Item contra hoc quod dicit formam substantialem remitti; arguitur: quia nulli formae intendi convenit, & remitti; nisi accidentali: ergo forma elementaris accidentalis esset. Item, quod non maneat forma elementaris; probat sic: quia oportet receptivum denudari a natura recepti: ergo oportet materiam carere omni forma substantiali; ad hoc, quod possit aliam recipere, ut formam mixti. Ad istud ultimum respondet Commentator sic. Quod non oportet ipsam denudari a toto genere recepti: sed oportet denudari a natura specifica recepti (c). Contra; tunc materia sub forma aquae existens, posset recipere formam ignis. Sed ad hoc innuit responsum in fine Commentarii: quia omnes formae elementares sunt ejusdem ordinis in substantialitate: sic autem non sunt formae elementares; cum formis mixtorum, & tunc major debet intelligi, quod necesse est receptivum denudari ab omni forma ejusdem ordinis, & ejusdem generis Physici, ad hoc, quod aliquam illatum recipiat: sed non oportet, quod denudetur ab omni forma alterius ordinis. Unde dicit, quod non oportet recipiens denudari a toto genere ejus; quod debet recipere: sed tantum ab eis; quae sunt ejusdem generis proximi, non autem remoti; & ideo non potest materia, manente forma unius elementis quantumcumque remissa, recipere aliam formam elementarem, quia tunc non esset mixto; & ideo dicit quod oportet materiam denudari ab omni forma ejusdem generis proximi; & ejusdem ordinis, si debeat aliquid eorum recipere; hujusmodi sunt formae elementares inter se, non in comparatione ad mixtum. Si haec responsio valet, sequitur, quod lapis existens lapsus possit recipere animam intellectivam. Ad aliam objectionem respondet; quod formae elementares sunt sicut mediae inter formas substantiales, & accidentales, ideo utriusque habent proprietates, & ideo possunt intendi, & remitti. Utrum autem forma substantialis possit intendi, hoc non tractabitur modo (d). Quod autem necesse sit ipsas intendi ad intentionem qualitatum; vel remitti ad remissionem, non concludit ratio Commentarii. Nam cum dicit, quod eadem est ratio totius, & partis qualitatis, verum est inter se comparata: sed non oportet respectu entium. Nam quantum ad esse in subjecto necessario, vel contingenter, vel concomitantur subiectum; non est eadem ratio totius caloris, & partis caloris; subiectum enim, sive elementum habet talem qualitatem in quadam latitudine: sed non praecipue

se

a *Tex. com. 4.* b *2. & 3. de anima.* c *¶ inquit 2. de anima com. 4.* d *¶ Quere sup. 2. Met. & 4. d. 12.*

se sub tali, vel tali gradu. Unde sicut non sequitur, hoc corpus potest esse sine hoc loco, & sine illo: ergo pari ratione sine omni: sic in proposito, non videtur valere ratio Commentatoris.

Dico ergo ad quaestionem, tenenda oppositum utriusque, quod elementa non manent in mixto secundum substantiam; sive remissam (sicut dicit Commentator) sive non remissam, sicut ponit Avic. (a) cuius ratio est, quia non est ponenda pluralitas sine necessitate: nihil autem cogit ponere pluralitatem elementorum, vel formatum substantialium manere in mixto; quia non operatio, quae maxime concipit formam. Non enim operatio mixti (b) est ejusdem speciei cum aliqua operatione elementari, nec transmutatio; nam forma elementis, & forma mixti habent sufficienter entitatem, ut una sit terminus unius generationis, & alia alterius; ut videtur sic terminus a quo corruptionis; & ille terminus ad quem generationis: ergo sicut nihil potest esse sub forma aeris, & ignis; sic nec sub istis, & mixti. Nec etiam qualitas mixti hoc cogit; puta frigiditas carnis; quia illa non est frigiditas aquae, vel terrae. Item, forma elementaris, nata est cum materia constituitur suppositum per se subsistens in genere substantiae: ergo si sint plures formae elementares in mixto, quaelibet constituit suppositum; & sic in omni mixto essent plura supposita, quia ibi erit suppositum aquae, & suppositum ignis, quorum quodlibet natum est per se subsistere: quod est inconveniens; inconveniens etiam est, quod subsistens possit habere duas formas específicas, quarum una non est natura perfecti ab alia: hoc autem poneretur, si elementa ponerentur in mixto secundum formas suas. Item, omnem substantiam corpoream consequitur quantitas, quae est propria passio substantiae corporeae: sed forma elementis, quantumcumque remissa cum materia constituit substantiam compositam: ergo ipsam consequitur propria quantitas, sicut passio propria. Sed eadem propria passio non est plurium subiectorum: ergo in uno subiecto erunt plures quantitates, ut alia quantitas mixti, & alia elementis; & ita vel duo corpora erunt simul, vel quaeunque pars mixti, non erit mixta; & ita non erit mixtio, nisi iuxta positio. Item, mixtum generatur ex elemento, vel elementis, & corrumpitur in illa: ergo talis impossibilitas est inter formam mixti, & formam elementis, qualis est inter terminum generationis a quo, & terminum generationis ad quem; ergo non comparantur se in eodem susceptivo (sicut, forma mixti, & forma elementari). Unde sicut impossibile est, quando ex aqua fit ignis, materiam perfici simul forma aquae, & forma ignis: ita in proposito.

Sed tamen propter verba Aristotelis, qui videtur dicere, (c) quod elementa manent in mixto, oportet dicere quomodo manent. Dico ergo, quod in omni genere est invenire medium ejusdem rationis cum extremis, ut patet ex 10. *Metaph.* & medium dicitur compo-

si

a *1. Phys. & alibi.* b *1. Phys. & 8. Met.* c *1. de Gen. com. 84. & circiter Tex. 23.*

ni ex extremis, ut rubor ex albo, & nigro: & ista compositio autem est nisi convenientia naturalis mediis cum extremis, quæ non est extremum. Non ita; quod media qualitas habeat extremas partes sui, immo est ita simplex sicut extremum: & ideo sicut qualitates extrema dicuntur manere, vel habere esse in medio, & non dicitur, quod extremum sit in extremo, ita dico de forma mixti, quod in mixto dicuntur manere formæ substantiales elementarum, propter naturalem convenientiam, quæ est formæ mixti cum elementis, quæ non est unius elementi ad aliud. Item Aristot. (4) vult quod forma generati, sive mixti, est *ekusilot*, & perfectior forma elementi, ita quod forma elementi interior, & potentialior est: ideo dicuntur elementa virtualiter manere in mixto, sicut imperfecta, & interiora manent in superioribus, in quibus non manent nisi virtualiter. Unde Aristot. postquam dixit, quod elementa manent in mixto, subdit; *Salvatur enim virtus eorum*. Dico ergo, quod elementa non manent in mixto secundum substantiam, nec oportet dicere, quod manent secundum qualitates suas; sicut nec qualitates extrema manent in medio: manent ergo in mixto, sicut si diceretur, quod sensitiva, & vegetativa manent in intellectiva. Sed quomodo generatur mixtum ex elementis? Dico, quod non oportet necessario quatuor elementa concurrere ad compositionem mixti. Aliquando enim mixtum fuit factum ex uno elemento. Patet per litteram Gen. 1. *producant aqua reptile*, &c. Quando etiam concurrunt elementa ad generationem, non generatur mixtum per actionem illorum corruptionem se mutuo: sed oportet illa agere in virtute universalis agentis. Probo, quia quæro de instanti, in quo generatur mixtum, utrum in illo sint omnia corrupta, vel adhuc manent? Si omnia sint corrupta, & in illo instanti, in quo inducitur forma substantialis mixti; est vera actio, & productio, & generatio: ergo mixtum generatur ex non ente. Si aliquid illorum maneat, ergo non corrumpunt se mutuo in generatione mixti: & tunc etiam non generatur mixtum nisi ex illo unico.

Præterea, causa æquivoca nobilior est suo causato, sed elementa in instanti, in quo corrumpuntur, & in quolibet instanti sunt imperfectiora ipso mixto: ergo non causant, nec generant ipsum mixtum per actionem factam. Dico ergo, quod quatuor elementa manent in uno mixto, virtualiter habentes formam substantialem, continentem in virtute formas elementorum: non tamen secundum substantiam, ut partes sui, sed propter prædictam convenientiam, & convenientiam virtualem, & pro hoc videtur esse Philosophus, qui dicit quod manent potentia, & virtute.

Ad primum in oppositum, dico, quod alteratorum est præteritum passivum, & verum est quod mixto est eorum, quæ fuerunt alterata, sed quod dicitur, quod est unio, debet sic intelligi, quia omnis mixti est quædam generatio, & per consequens corruptio

alter

alterius: in generatione autem illius formæ mixti, dicuntur elementa uniri secundum virtutem, non secundum substantiam, ita quod aliqua forma producatur ex illis, quæ continet univæ qualitates illorum in virtute: & non substantias in actu, manent ergo in mixto, sicut si diceretur, quod sensitiva, & vegetativa manent in intellectiva. Ad aliud, cum dicitur qualitates elementi non sunt sine elemento; dico, quod in mixto sunt qualitates similes qualitatibus elementi: non eodem. Unde est ibi convenientia qualitatis elementaris cum qualitate mixti. In mixto enim animato est calor, & alius, quam in igne: licet sit in aliquo similes. Calor enim ignis alterat ad ignem, & ille alius alterat ad carnem, non ad ignem. Unde qualitas mixti est perfectior, quam qualitas elementi.

Ad aliud de prædominante, dico, quod prædominium elementi in mixto, attenditur secundum convenientiam in qualitate naturali, quæ qualitas est principium motus, ut gravitas movendi deorsum, non quod elementum sit secundum substantiam. Unde secundum diversam mixturem elementorum, concurrentium in generatione illa, aliquando mixtum magis convenit in forma cum uno elemento, quam cum alio, & sic in qualitate simili, quæ est qualitas mixti, & non elementi, & ideo habet similem modum consequentem, & similem actionem. Ad aliud dico, quod dubium est. Utrum illa corpora, quæ non nutriuntur, nec sunt aliquid ex illis, ut aurum, & huiusmodi inanimata, habeant corruptionem intrinsecam, quæ vocatur *marcedo*; Sed de omnibus vivis manifestum est, quod habent corruptionem intrinsecam: quia nutriuntur propter reiterationem deperditi. Sed huius causa non est, quia habent in se contraria elementa in actu: quia extrema, ut sunt in medio, non agunt ad corruptionem sui, sicut cum sunt in seipsis. Non enim rubor, in quo dicitur extrema manere, corrumpit se magis, quam albedo, vel aliud extremum. Sed quomodo tunc est in animalis corruptio? Dico uno modo, quod animalia habent partes multas organicas, & diversas, & in illis partibus organicas diversis, nihil prohibet esse qualitates contrarias alterantes se invicem. Cor enim est calidum, & cerebrum est frigidum, & hepatis etiam. Unde calor in corde, potest alterare frigiditatem hepatis, sive cerebri. Quando autem ultra debitam proportionem augetur qualitas activa unius organi, supra qualitatem, & virtutem alterius; accidit infirmitas in animalis, si sic pars minus principalis, & mors, si sit principalis: nisi ei apponatur medicina juvenans partem debiliorem. Alio modo accidit corruptio ab intrinseco, propter contrarietatem partium organicarum. Verum etiam propter corruptionem, quæ potest accidere in eadem parte, ut in digito, sunt diversæ qualitates. Nam una pars fluit, & alia resistit, quæ convertitur in carnem per virtutem caloris naturalis, quæ dissolvitur in agendo, cum sit activum naturale; & caro secundo genita non est ita pura, sicut prima; & ideo magis est disposita ad iterum fluendum: & sic tandem redditur immotionabilis anima; & sic ex ista ratione contraria, accidit cor-

ruptio intrinseca in omnibus illis, quae nutriuntur; licet non habeant partes organicas diversarum complexionum. Ad id quod Commentatoris de diffinitione elementi; dico, quod diffinitio illa elementi posita in 5. Met. convenit solum materiae primae generaliter: nam illa manet in se, quae componitur ex ea. Ad aliud cum dicit, quod non esset ordo formarum, si elementum non maneret; quia immediate qualibet penetraret in aeternam primam, quod nihil prohiberet formam mixtam aequo immediate perficere materiam primam, sicut formam elementis, & hoc loquendo de immediatione perfectionis, scilicet quod perficitur materiam non modo autem alia forma, sed non perficitur immediate, immediatione transmutationis. Natura enim servat ordinem in transmutando; quia una forma praecedat aliam in materia, quantum ad fieri, & transmutari. Nam prius est materiam sub forma feminis, quam sanguinis, & sanguinis, quam carnis: & carnis, quam hominis: ita quod observatur ordo formarum in transmutando, sed non in essendo, & perficiendo. Et sic dico de formis elementarum, respectu formae mixtae. Forma enim mixtae non perficitur materiam mediante forma elementi, licet sit ordo in transmutando: quia prius materia transmutatur in formam elementis, quam mixtae, ita quod non induitur forma mixtae, nisi praecesserit forma elementis.

HIS EXCISUSIS QUOD SUPRA DE HOMINIS, &c.

DISTINCT. XVI.

Secundum istam Distinctionem, in qua Magister agit de creatura composita ex corporali, & spiritali, scilicet, de homine primo, quomodo homo dicitur factus ad imaginem Dei, quaeritur.

QUESTIO UNICA.

Verum imago Trinitatis consistat in tribus potentiis animae rationalis realiter distinctis?

Quod sic videtur, quia in Trinitate, personae sunt realiter distinctae: sed imago Trinitatis est in anima hominis: ergo anima hominis habet tria realiter distincta, sed non sunt actus quia imago est perpetua, cuiusmodi non sunt actus: ergo sunt potentiae, quae sunt realiter distinctae. Item, 2. de Anima (a) potentiae distinguuntur per actus; sed actus illarum potentialium, in quibus est imago Trinitatis, sunt realiter distincti; ergo & potentiae. Item, quorum est identitas realis, eorum est praedicatio vera; praedicando hoc esse hoc. Si ergo intellectus, & voluntas essent idem realiter, haec esset vera, intellectus est voluntas, quod est inconvenientis.

Quod

Quod si non habeatur pro inconvenienti. Contra; si intellectus formaliter esset voluntas, quicquid formaliter conveniret alicui per unum illorum, conveniret sibi per alterum. Ergo sicut alicui dicitur intelligere per intellectum, ita dicitur intelligere per voluntatem. Ex per idem probatur conclusio principalis, quod non sunt idem realiter, quia tunc quod realiter conveniret uni, realiter conveniret alteri. Contra August. 14. de Trin. c. 8. In eo quaerenda est imago: quo, in anima nostra nihil est melius: sed essentia animae nihil est melius, ergo potentiae, in quibus est imago, non differunt ab essentia realiter, quia si sic, tunc essentia animae, quae est substantialis simplex, & indivisibilis esset melior ipsa.

Præterea; anima est immaterialis intrinsece, & per essentiam suam: ergo per essentiam est intelligibilis, & intellectualis, sicut intelligens, secundum illam propositionem Procli famosam: *Omne immateriale est supra se convertibile*; & sic intelligens, & intellectum; sunt idem realiter in anima: ergo potentia non differat ab essentia, & sic erit de aliis quare nec inter se. Præterea August. 15. Trin. cap. 6. & 7. de parvulis, dicit, quod memoria pertinet ad imaginem, quae representat Patrem, & intelligentia similiter, quia representat filium; cuius rationem assignat, quia memoria perfecta, est principium sufficientis intellectionis, tanquam actus primus, sed actus primus est principium operationis: ergo memoria, & intelligentia, quae sunt principium operationis, non differunt realiter, & sic erit de voluntate.

Hic est unus modus dicendi; (a) quod intellectus, & voluntas, sunt duae potentiae realiter distinctae inter se, & ab essentia animae (de memoria modo non loquitur) passionem enim animae sunt illae duae potentiae, & proprietates, & accidentia fluencia ab ipsa: accidentem autem realiter differat a substantia. Alius modus dicendi est, quod istae potentiae non sunt accidentia animae: sed partes essentiales eius. Primus modus tenetur a multis, & probatur sic ab uno antiquo Doctore. Potentiae, & actus pertinent ad idem genus, sed actus potentialium illarum, scilicet intelligere, & velle, sunt accidentia animae: ergo & potentiae animae. Præterea; si anima secundum suam essentiam sit immediate principium operationis, cum semper sit in actu, quia est actus, semper ageret, & operaretur: igitur habens animam semper intelligit, (b) sicut habens animam, vel essentiam animae, semper vivit. Unus Doctor moderatus addit talem rationem. Nullum simplex creatur potest esse immediatum, (c) & totale principium diversarum operationum. Et hoc probat in illo ubi magis videtur. Nam materia una, & simplex, non potest secundum se esse principium receptivum diversarum formarum, alicuius rationis, nisi mediatis perfectio-

Z 2

nibus;

a. Quare D. Bon. & alios hic & Goffr. D. Tho. 1. p. sum q. 77.

b. Herv. q. quod. 1. q. 9.

c. Herv. quod. 1. q. 9.

356 & dispositionibus quibusdam, determinantibus ipsam ad diversas formas: alias enim quodlibet posset fieri ex quodlibet, quod est impossibile, ut patet (a) *primò Physicorum*, & multo minus in potentia actus: igitur una essentia simplex, non potest esse principium immediatum diversarum operationum, cujusmodi sunt intelligere, & velle: ergo hoc erit per potentias realiter distinctas. Unus alius modernus, ponit rationem talem. Accidens variabile non inest substantiæ (b) nisi mediante accidente invariabili: intelligere, & velle, sunt accidentia variabilia, & conveniunt animæ mediante intellectu, & voluntate; ergo. Major probatur. Quia major distinctio, vel differentia non procedit ab unitate, nisi mediante aliqua distinctione minori. Præterea, apponitur ratio talis, Agens per essentiam loquitur, vel semper agit, vel semper potest agere; sed anima cum in operando, maxime dependeat ab alio agente, non potest sic semper agere: igitur quod agit, non est essentia. Præterea, sicut esse ad essentiam, ita operari ad potentiam: igitur per commutationem proportionis, sicut esse ad operari, ita essentia ad potentiam; sed in omni creato, esse realiter distat ab operari; ergo & essentia a potentia. Præterea hoc ostenditur per August. de Spiritu, & Anima, per Aristot. in *Prædicamentis*, per Simplicium, super *Prædicamenta*, cap. de *Qualitate*, & per Damasc. in *Logica sua*, qui omnes ponunt potentias naturales in secunda specie *Qualitatis*, igitur sunt accidentia; Præterea, *Comm. 1. de Anima* (c) dicit, quod anima dividitur in has potentias, sicut ponunt in colorem, odorem, & saporem; talis est in accidentia; ergo. Præterea, quod recipit magis, & minus, non est substantia; sed illa potentia recipit magis, & minus; ergo, &c. Major patet in *Prædicamentis*. Minorem videtur docere August. 11. de *Trinitate*, cap. 23. Præterea, Ansel. de *casu diaboli*, cap. 3. dicit quod potentia ista, & si non substantia; non sunt tamen nihil.

Rationes istæ non cogunt, & cum pluralitas non sit, sine ratione cogente ponenda; ergo. Ad primam dico, quod ibi est equivocatio de potentia. Nam potentia, uno modo est principium operandi, & sic dividitur in potentiam activam, & passivam, 5. & 9. *Metaph.* (d) Alio modo accipitur, ut dividitur contra actum. Et hoc modo potentia, & actus non sunt tantum ejusdem speciei, sed etiam ejusdem numeri, ut dicitur 9. *Metaph.* Illud enim individuum, quod tunc est in actu: illud idem fuit in potentia. Potentia autem primo modo, est principium transmutandi aliud inquantum aliud, vel ab alio inquantum aliud. Cum ergo dicitur, quod potentia, & actus sunt ejusdem generis, falsum est de potentia, quæ est principium transmutationis; quia accidens immediate recipitur in substantia; aliter esset processus in infinitum: ergo potentia passiva, vel activa sic

accor

a *Tex. 37.* b *Exid. quodl. 3. q. 10.* c *Comm. 92.*
d *Tex. 17. Tex. 2. & 3. & inde. Tex. 13. 3. Phys. 1. c. 8. vide com. 8. Metec. 15. De hoc sup. d. 12.*

357 accepta non est ejusdem generis cum suo actu. Hoc etiam probatur per Act. 7. *Metaph. in fine* (a), qui dicit, quod substantia non produciatur in esse nisi a substantia præexistente in actu, sed quantum, vel quale produciatur in esse, nullo quanto, vel quali præsupposito in actu, sed in potentia tantum, ergo secundum ipsum substantia ponitur immediate esse esse. Una accidentis (b). Item, ille ponit in anima virtutem activam respectu ipsarum potentiarum; quia fluere ab essentia attribuitur virtuti activæ essentia. Similiter Doctor iste ponit in tertio suo, quod essentia animæ est immediatum principium, & proximum receptivum ipsarum potentiarum, quantumcumque sint accidentia, secundum ipsum, & tamen secundum non sunt in eodem genere, cum essentia animæ, ergo receptivum non semper est ejusdem generis, cum recepto; vel receptivum actus, & ipse actus. Secunda ratio non valet. Non enim sequitur, anima secundum suam essentiam est actus; igitur habens ipsam semper operatur, vel potest operari semper, sed bene sequitur, ergo semper est in actu, nec est simile, de dare vitam, & operari, quod scilicet, sicut est principium vivendi per essentiam, ita est principium operandi per essentiam, &c. quia anima est principium formale, quo vivum est vivum, quia ipsa formaliter dicitur esse vivum: sed anima est principium operationis, secundum quod reducta ad genus cause efficientis: & sicut ars se habet ad effectum, scilicet in genere principii effectivi. Est igitur ibi equivocatio, quantum ad *immediationem*. Uno enim modo est sic, & alio modo non sic. Est enim anima immediatum principium formale essendi, & immediatum principium operandi: sed non similiter se habet ad causam formalem, & ad effectivam. Non enim oportet quod habens formam, sit semper in actu secundo. Tu dicitis, actus non est immediatum principium recipiendi actum, falsum est, & etiam contra te, sicut contra me: quia essentia, & substantia, quæ est actus est receptiva actus alius accidentalis, scilicet potentia, quæ est forma quædam, & actus in anima secundum eos: nec est majus inconveniens quam de forma substantiali, quæ est propria ratio recipiendi propriam passionem: sicut propria forma hominis, est ratio recipiendi rationalitatem. Præterea (c), si actus non potest recipere actum; cum omnis potentia naturalis anime sit quidam actus, nulla recipiat actum. Sed dicunt, quod anima non recipit actum per potentiam, quæ sit actus inquantum hujus: sed per potentiam intellectivam, quæ non est actus, sed potentia pura; ut dicitur tertio de Anima, quod intellectus antequam intelligere, nihil est de numero intelligibilium: sed est sicut materia prima. Hoc nihil est, quia omnes ponunt, quod intellectus est quidam actus. Præterea, omnes ponunt, quod accidens simpliciter non recipitur, nisi in entitate actuali, quæ est necessario subiectum accidentis, non in potentia pura, quam ponis esse intellectum. Præterea, si intellectus esset potentia pura, sequeretur quod tot essent intellectus

Z 3

in

e *Tex. c. 31. & ult.* b *Vide 1. Physic. 1. c. 80.* b *Tex. com. 5. & 14. de hoc ad 2. q. 7.*

in homine, quor intellectioes: quia pura potentia est variabilis, sicut actus sunt varii dicente Aristotele 3. Phisic. quod posse sanari, & posse egrotare differunt, sicut sanari, & egrotare (a). Similiter ipsa ponit, quod est accidens de secunda specie qualitatis: ergo est actus alter non qualificatus. Ad illud autem Philosophi 3. de Anima, dico, eius illa propositio est distinguenda, secundum amphibologiam (a): eo quod *ly ante*, potest consisti cum *ly intelligi*; & tunc propositio est vera sub hoc intellectu; intellectus nihil intelligit ante intelligere, vel intellectus non est potens de propinquo seipsum intelligere, ante intelligere aliorum intelligibilem. Si autem constructur cum *ly posse*, vel cum *ly possibi*, sic est propositio falsa quia tunc esset sensus, quod non est possibile, quod habeat intelligere. Quod additur de materia: dico, quod hoc non concluditur nisi quod intellectus non est primo intelligibilis a se. Ad tertium, idem simplex non potest esse principium diversarum operationum; Falsum est: tunc enim substantia anime non posset esse in mediatum receptivum trium potentiarum (c). Dico, quod verum est neque primo, sed quodam ordine, sic quod una recipitur mediante alia, vel prius natura alia. Hoc non valet, quia una forma in corporalibus, non est principium recipiendi aliam, aut raritas, non est principium recipiendi calorem, etiam prius recipiatur; nec calor in igne, vel in ligno, est ratio receptiva levitatis: quia si sic, nusquam posset inveniri, levitas nisi esset ibi calor, ex quo esset per se ratio recipiendi ipsam. Sic in proposito, si una prius alia recipiatur: tamen immediate intelligere, & velle, in eodem susceptivo recipiuntur: scilicet in essentia anime. Quod dicit de materia, quod non recipit diversas formas nisi diversimode determinata: hoc posito, habetur propositum, quia saltem immediate recipit illa absoluta. Et quod dicit, quod mediantibus illis recipit, falsum est, quia quod est per se receptivum, vel per se ratio recipiendi formam substantialem, est de substantia compositi: igitur illud absolutum, quod determinat naturam, vel est tota substantialis: & tunc sunt plures forme substantiales in eodem, quod tu negas: quia prima faceret ens unum per se, cum materia, & sic secundum adventum enti in actu (d), & ita esset accidentalis, vel si est simpliciter accidens, hoc est impossibile: quia tunc de ratione compositi, quod est in genere substantialis (e), esset accidens. Ad aliud, quod utrum potentia sit variabilis vel non? si non, cum anima sit ita invariabilis sicut potentia, ipsa poterit immediate recipere actus variabiles sicut potentia. Si autem potentia est variabilis, non potest per se recipere variabile, nisi mediante invariabili, cuiusmodi est essentia: ergo. Ad aliud dico, quod agere per essentiam est dupliciter uno modo, idem est, quod in agendo non dependere ab alio, & non habere essentiam per participationem: & secundum hoc, maior est vera; sed minor falsa. Alio modo, idem est, quod non per accidens, sive per additum, licet

a Tex. c. 10. b Vide sup. dist. 3. q. 8. c Vide D. Tb. p. 77. ar. 4. in solut. princ. d Qu. 76. ar. 3. e Vide Gen. in 1. d. gen. cap. 4. q. 19.

licet dependet: Et secundum hoc, maior est falsa. Et hoc patet per Avic. 6. Metaph. cap. 1. qui dicit, quod virtutes aliquae sunt agentes non per additum. Ad aliud dico, quod maior propositio est falsa, sicut se habet esse ad essentiam, ita operari ad potentiam: quia esse est idem realiter cum essentia non progrediens ab essentia: actus autem, vel operari, est progrediens a potentia, nec est idem sibi realiter. Sed si argueret sic, sicut essentia ad esse sicut potentia ad posse: igitur sicut essentia est potentia, sic esse est posse, concederet argumens. Autoritates solventur inferius, quia solutio earum dependet a solutione quaesitionis.

Alia opinio dicit, quod sunt partes anime (a) realiter distincte in ter se quamvis non ab essentia. Quod confirmatur per Philosoph. 3. de Anima c. 1. De parte (inquit) anime, & c. Praeterea, per Boet. in libro divisionum, Anima dividitur in potentias, sicut totam in partes virtuales. Praeterea Augustinus, de Trin. cap. 7. Deinde etiam corpore, si sola anima cogitetur, aliquid egius est mens tanquam caput, quia, vel occidit, vel facies, & sequitur. Non igitur anima, sed quod excedit in anima, mens vocatur. Praeterea, Anselmus de Conser. gratia, & lib. arb. cap. 19. dicit, quod potentia sic sunt in anima, sicut in corpore membra, ergo. Hoc videtur contra Aug. 9. de Trin. cap. 5. ubi dicit, quod qualibet illarum complexio totam est sentiam anime: pars autem non completitur suum totum, & ibi etiam concludendo dicit, *Pars, eiusdem mensurae essentia, necesse est hac via esse*. Nulla autem pars est eiusdem essentiae cum alia. Unde cum iste uterque potentiae sunt in una essentia, una vita: ut in pluribus locis dicit, sequitur, quod non sunt partes essentiae. Praeterea, pars in esse naturali praecedat suum totum, origine: sed intellectus, vel quantumque alia potentia sequitur essentiam anime: ergo non est pars anime. Praeterea, si sunt partes, aut integrales, aut essentialis. Si integrales, igitur oportet dare aliquod tertium praeter ista: quia semper partes integrales faciunt aliquod totum, aliud a qualibet partium, per aliquod formale concurrens, ut patet 7. Metaph. (b) de hac syllaba AB. cuius partes sunt. A. & B. AB. autem non est, nec A. nec B. Si sunt partes essentialis substantiales, igitur anima est parte tribilis ab alia essentialiter, ut intellectus a voluntate: igitur anima non posset informare corpus. Probo, quia potentia receptiva, & perfectibilis ab alia potentia, non potest esse magis dependens, quam materia ignis, vel alterius corporis: sed materia ignis, vel ignis ipse, non potest inesse alicui, ipsum informando: igitur sic nec anima potest esse forma, vel actus primus alicuius: quia si ut parti essentiali, scilicet essentiae illi repugnat informare, igitur tota anima non potest esse forma alicuius. Si autem dicitur quod in idem redit, scilicet quod una non perficit aliam, sed omnes perficiunt materiam anime, tunc videtur idem, quod prius, scilicet, quod tota anime repugnat esse actum primum alicuius, & informare primo: quia parti suae essentiali, scilicet suae materiae, repu-

quæ informare, homo etiam non esse unum per se, & primo.

Alii dicunt (a) quod potentia anime sunt idem essentie anime, distincte tamen inter se realitate relativa, ita quod potentia anime non dicit nisi esse cum respectu eoalimento: quod probatur, quia secundum se non dicitur potentia, nisi in ordine ad actum, & objectum, quia anima secundum se non dicitur potentia, quia *9. Metaph. c. 15.* dicitur quod potentia diffinitur per actum, & e converso. Anima utem secundum se considerata, non diffinitur per huiusmodi actum: ergo nec sic est potentia: sed essentia anime sub tali respectu, dicitur talis potentia: secundum hæc igitur quod anima secundum se comparatur ad diversos actus, sunt in anima diversi respectus, qui dicuntur diversæ potentie: & per huiusmodi diversos respectus, determinatur ad diversos actus. Aliter tamen (b), & aliter determinatur his respectibus, secundum quosdam. Nam ad potentiarum organicarum actus determinatur anima per organa, ad intellectum autem agentem, & voluntatem, quæ sunt potentie activæ, determinatur anima, ex comparatione ad objectum, sive determinetur per se, ex eo, quod huiusmodi potentie habent determinatam agere scilicet intellectus agens, & voluntas, sive per species receptas, sicut intellectus possibilis.

Hæc opinio videtur consona rationi imaginis, quæ est in anima. Nam sicut in divinis est una essentia, & distinctio personalis per tres res relativas: sic in imagine creata, est una essentia cum tribus potentis re relativa distinctis. Præterea, August. 9. de Trinit. cap. 9. *Vnius ergo eiusdemque essentie, necesse est hæc tria esse:* ergo non sunt tria absoluta. Item, pro hoc est auctor de spiritu, & anima, cap. 2.

Contra, quia non querimus hic de potentia, prout dicit respectum ad actum: sed querimus de fundamento istius respectus, quasi de potentia, quæ est, vel potest esse: principium operationis, sive actus, quantum ad potentiam activam: vel principium receptionis alicuius absoluti, quantum ad passivam: querimus igitur de proximo fundamento relationis principii ad principiatum, sive de principio immediato actionis, vel operationis. Istud autem principium non potest esse absolutum, cum relatione: Probo, quia impossibile est absolutum cum relatione facere per se unum: sed unius operationis per se, est unum principium per se: ergo impossibile est, quod in ratione istius principii includatur per se relatio: sed intelligere est actus per se unus, & similiter velle: ergo, &c. (c) Præterea, principium per se unum prius est operatione, & potest esse absque contradictione, sine ipsa: sed relatio, nec potest esse, nec intelligi sine termino, qui in proposito est operatio: ergo. Præterea, respectus non est per se de ratione potentiarum receptorum, sive passivarum: ergo nec activarum. Consequentia patet. Antecedens probatur, quia recipiens, eiusmodi est materia, recipit formas per essentiam suam.

a *Henr. quodl. 3. q. 14.* b *Ex 1. d. 3. q. 7. 8. idem de voluntate infr. d. 25.* c *1. d. 3. q. 8.*

suam, non per relationem. Alter probatur, quia quod est per se de ratione principii passivi, est, per se pars compositæ, faciens per se unum cum illo, respectus autem non est per se pars alicuius absoluti, nec facit per se unum cum absoluto. (a) Præterea, secundum ipsum, respectus est idem essentialiter, & realiter quoniam fundamento: ergo essentia anime non est nobilior illo respectu nobilitate reali: nec etiam una potentia erit nobilior alia; quæ enim unum, & eidem fundamento reali sunt eadem realiter, unum non est nobilior alio quod est contra eum, qui ponit voluntatem nobilioris intellectus, realiter. Præterea, ipse ponit, quod intellectus, & voluntas sunt duo distincta, ita quod non est talis distinctio in aliquo eorum per se, ut in voluntate per se, vel in intellectu per se, qualis est inter intellectum, & voluntatem: sed positum, quod isti respectus sint idem fundamento suo, non viderit hoc verum. Præterea, si potentia includit respectum, & distinguitur per respectum: voluntas erit duæ potentie, vel plures. Probo, quia ante relationem ad actum, ut ad velle, non distinguitur, vel non est distincta voluntas contra aliam potentiam: igitur secundum multiplicationem respectuum ad diversa velle, erit multiplicatio potentiarum voluntarum: ibi autem sunt diversa velle, scilicet respectu finis, & respectu eorum, quæ sunt ad finem; & sic etiam erit de intellectu, Præterea, contra illud, quod dicit de potentia organica, est Comment. 1. de Anima, (b) qui dicit, quod membra cervi, non differunt a membris leonis, nisi, quia anima cervi differt ab anima leonis, forma enim determinat sibi membra convenientia, & distinguit, non autem materia respectu talium actuum: materia enim non distinguit formam, sed e converso. Præterea, dicit, quod intellectus possibilis determinatur ad actum per speciem: & tamen negat speciem recipi in intellectu, sed tantum ponitphantasmata: (c) quomodo autem determinetur intellectus, vel distinguatur perphantasmata non video. Præterea, si species determinat intellectum possibilem: igitur species alterius rationis constituit intellectum alterius rationis, si enim determinat in aliquorum sunt alterius rationis, & determinata erunt similiter. Ad primum pro opinione ista, dico, quod necesse est imaginem creatam in aliquo deficere ab increata: & illud, in quo deficit, est, quia principium operandi, & distinguendi, non potest esse relatio. Ad auctoritates dico, quod loquuntur de relationibus potentiarum comparatis inter se, non autem ut comparantur ad extra.

Dico igitur, quod potentie non distinguuntur realiter inter se, nec ab essentia. Illud enim est ponendum in natura, quod melius est, si sit possibile, ex 2. de Generatione, (d) natura enim semper desiderat, quod melius est: sed paucitas, sine multitudine est melior in

a *Vide sup. d. 1. q. 9.* b *Com. 53.* c *Vide sup. d. 3. quæst. 8.*

d *Tex. 99. Mem. 8. Phys. 1. com. 56. Tex. 35. 41. & 50. Philosophia est melior: 1. d. 10. q. 1.*

natura, si sic possibilis. Pater 1. *Physicorum*, igitur si possunt esse actus diversi ab una essentia simplici animae, sine distinctione reali potentiarum, hoc est ponendum; sed huiusmodi paucitas est possibilis: Pater autem per praedicta, quod non est necesse, quod istae potentiae sint accidentia absoluta, vel relativa, nec partes animae essentiales, sive integrales: haec enim omnia patent per responsum ad argumenta opinionum. Quod autem ista paucitas sit nobilitatis, patet, quia aliter non competeret enti nobilissimo, cui competit per unicam essentiam suam operari diversa. Praeterea, quanto ordinatum ad finem, immediatius attingit finem, tanto maioris nobilitatis est: sed essentia ordinatur ad finem: igitur quanto immediatiori modo attingit finem, tanto erit nobilior: sed hoc est si supra immediate, non mediante aliquo accidente realiter differente ab ipsa operetur, & agat: ergo. Et praeterea sequeretur, quod anima non esset beata, nisi per accidens. Probatio, illa non est perfectio propria alicujus, quae non recipitur in illo, nisi recipitur prius in alio realiter differente ab illo, in quo etiam recipitur si esset separatum ab illo: verbi gratia, color non est propria perfectio substantiae corporeae: quia non recipitur in illa, nisi mediante superficie, quae realiter distinguitur ab ea: & recipitur in ipsa, si esset separata ab ipsa, & maneret: ideo substantia est colorata per accidens: sed visio, vel intellectus Dei, non recipitur in anima, nisi quia recipitur in intellectu, qui secundum se, est potentia realiter distincta ab anima, & recipitur in ipsa etiam si esset separatus: igitur anima non esset beata, nisi per accidens, & intellectus per se. Praeterea, aliquis actus, vel aliqua forma interior animae, potest esse principium immediatum agendi. Pater de calore, & qualitatibus activis, aliter est processus in infinitum: hoc etiam est nobilitatis, aliter non competeret Deo sic operari, scilicet immediate per essentiam suam; igitur multo magis debet hoc competere animae intellectivae. Praeterea, necesse est substantiam generari a substantia, tam in generatione univoca, quam aequivoca. Probo, quia necesse est, quod forma generantis, quae est principium generationis, sit nobilior, vel aequae nobilis, sicut forma geniti, sed impossibile est formam accidentalem quamcumque esse perfectiorem forma substantiali: ergo non potest esse principium immediatum generandi. Dices, quod forma accidentalis non est agens principale, sed instrumentale. Contra, quia si sic, haberetur propositum. Instrumentale enim agens non movet, nisi quia motum: igitur aliqua immediata efficiens datur superiori agenti, scilicet substantiae. Praeterea, principale agens ubi non potest habere instrumentum, quod attingat terminum vel passum, ubi immediate attingit terminum: sed in generatione substantiis instrumentum non potest attingere passum, scilicet materiam primam: ergo tunc non utitur eo: igitur saltem tunc attingit immediate passum, scilicet materiam primam.

Probatio: Quicquid praesupponitur ab actu primo, (a) inquam-

quam prius, praesupponitur ab actu secundo; sed forma accidentalis praesupponi necessario in materia, formam substantialem; igitur, & actus forma accidentalis praesupponit actionem forma substantialem. Ergo tunc non utitur eo. Igitur saltem tunc attingit immediate passum, scilicet materiam primam.

Dico igitur, quod potest sustineri, quod essentia animae indistincta re, & ratione, est principium plurium actionum, sine diversitate reali potentiarum, ita quod sint vel partes animae, vel accidentia ejus, vel respectus. Nam non est necesse, quod pluralitas in effectu, realis, arguat pluralitatem realem in causa: pluralitas enim ab uno illimitato procedere potest. Dices, quod erit ibi saltem differentia rationis, penes diversa connotata, a quibus imponitur nomen intellectus & voluntatis; Concedo, sed hoc nihil facit ad principium operationis realis. Concipite enim Solem, ut est principium vermis, vel ranae, iste conceptus nihil facit ad hoc, quod Sol producat realiter, vel vermem, vel ranam, & tunc oportet dicere, quod potentia, ut distincta, includunt respectus, sed non ut sunt principium operandi. Ista via sustineri potest, sicut sustinetur de Deo, quod omnino idem re, & ratione realiter, est principium plurium realiter distinctorum. Sed quia via haec non potest salvare aliquos auctoritates, quae ponunt, quod potentiae exeunt, & quod fiunt ab essentia, & huiusmodi.

IDEO DICO aliter sic secundum Dionys. 9. c. de Div. nom. continentia unitiva non est eorum, (a) quae omnino sunt idem; quia illa non univert, nec est eorum, quae manent distincta, ista distinctione, quae fuerunt distincta ante unionem; sed quae sunt unum realiter, manent tamen distincta formaliter, sive quae sunt idem idem realiter, distincta tamen formaliter. Huiusmodi autem contenta sunt in duplici differentia: quia quaedam sunt de natura continentis, ut quaecumque sunt superiora ad continens, verbi gratia, ab eadem te accipitur ratio animalis, coloris, qualitatis sensibilis, & qualitatis: & haec sunt superiora ad hanc abeundem, & ideo omnia sunt de essentia ejus. Alia sunt contenta in aliquo unitive, quasi posterora, quia quasi passiones continentis, nec sunt res aliae ab ipso continente. Ito modo ens continet multas passiones, quae non sunt res aliae ab ipso ente, ut probat Aristotel. in prin. 4. *Metaph.* distinguuntur tamen ab invicem formaliter. (b) & quidditative, & etiam ab ente: formalitate dico reali, & quidditative; aliter *Metaphysica* concludens tales passiones de ente, & illas considerans, non esset scientia realis. Sicut ergo ens continet unitive rationem unum, veri, & boni aliorum: si anima continet potentias istas unitive, quamquam formaliter sint distinctae.

Praeterea, accipio hanc propositionem positam in principio primi

Sen-

2 *Phil. 4. Met. 9. 2. ad fin. & eisdem 9. 13. & 46. d. 4.*
 3 *Tex. cov. 3. & 9.*

Sententiarum: (a) Quaeunque habent aliquam distinctionem realem, possunt separari realiter, illam distinctionem habent secundum rationem, ubi non sunt distincta realiter: sed ens, & unum si essent separata, essent distincta distinctione quidditativa reali: igitur, & nunc habent illam formalem distinctionem, & quidditativam secundum rationem. Vel forma sic rationem: Quaeunque habent aliquem ordinem inter se, ubi sunt distincta realiter, eundem ordinem habent ubi sunt unitive contenta. Unde si esset unum prius quam verum, si essent distincta realiter; (b) etiam & in ente, in quo unitive continentur, & habent distinctionem rationis, unum esset prius, quam verum. Si ergo unum, verum, & bonum, essent realiter distincta ab ente, essent passiones entis, sequitur etiam quod unitive contenta in ente habent eundem ordinem ad ens, scilicet, quod sunt quasi passiones entis. Sic ergo possumus accipere de intellectu, & voluntate, quae non sunt partes essentialis animae, sed sunt unitive contenta in anima, quasi passiones ejus, propter quas anima est operativa; non quod sit essentia ejus formaliter, sed sunt formaliter distincta: idem tamen identici, & unitive, ut in primo lib. (c) probatum est de attributis divinis. Imaginandum est ergo, quod anima, quasi in primo instanti naturae est natura talis. In secundo instanti est operativa, sive potens operari secundum hanc operationem, vel illam: & potentia, quae sunt principia illarum operationum, continentur unitive in essentia. Et secundum illam viam possunt salvari omnes auctoritates illae, quae dicunt, quod hujusmodi potentiae egrediuntur ab essentia animae, ut quaedam virtutes. Item quod sunt mediae inter formas substantiales, & accidentales; quia sunt quasi passiones animae; & passio egreditur a subiecto, vel ebullit: sunt tamen idem essentia animae: ut dictum est, & possunt etiam dici partes, secundum quod nulla dicit totam perfectionem essentiae continentis: sed quasi partialem. Similiter isto modo facile est concipere, quod una potentia non continet perfectiones omnium, nec totam perfectionem ipsius animae, licet sit eadem res propter illam distinctionem formalem. Unde sic contenta non continent se mutuo: quia sunt distincta formaliter, & inter se a continentem primo, cui sunt idem realiter. Unde duo contenta, inter se distinguuntur, & respectu terti sunt idem realiter.

Ex hoc patet, quod relatio in divinis est idem essentiae, & contentur ab essentia: non tamen continet aliquam relationem, nec essentiam formaliter, sed omnes relationes continentur unitive ab essentia. Una tamen persona in divinis habet intra se omnes perfectiones, propter illimitationem essentiae, non sic autem est in imaginis creata, vel in anima: quia anima non est illimitata. Ex hoc patet ad Aug. quae dicit, quod mens meminit sui, quia meminit ejus, quod est idem sibi realiter, non tamen formaliter (d). Similiter ad illud

a Quae est i. prol. report. naturae 4. b Vide in quod. q. 1.
c Dist. 2. qu. 7. n. 41. d. 8. s. 1. d 14. Tr. c. 8.

terti de Anima, de parte autem animae. Patet enim, quod sunt perfectiones partiales. Similiter de Ansel. est dicendum, quod sicut in corpore sunt diversa membra quae respondent diversis potentis, sic in anima sunt diversae perfectiones formaliter distinctae, propter quam formalem distinctionem, currit similitudo.

Ex hoc deo ad formam questionis, (a) quod imago non consistat in aliquibus tribus potentis realiter distinctis: sed consistit in aliquibus tribus realiter distinctis, puta in actibus. Ubi sciendum, quod dicitur imago a vestigio (b), ut dicitur est in primo libro, quia imago representat per modum totius primo: Vestigium autem primo representat partem, licet argutive representet totum, ut patet de pedem in pulvere (c) Trinitas autem in divinis est quasi quoddam totum numerale: & ideo quod representat ipsam totam, dicitur imago: sed quod representat quasi partes, dicitur vestigium. Anima autem representat totam Trinitatem, in quantum enim est una essentia, habens intellectum, & voluntatem, representat divinam essentiam: non sic autem tres personas, quia essentia, & intellectus, & voluntas sunt in qualibet persona: representat autem tres personas, ut potentiae suae sunt sub actibus suis: quia unus actus est ab alio, per modum originis, sicut persona inter se originantur. Sicut enim a Patre, Verbum, & ab utroque Spiritus Sanctus sic quodammodo a memoria, actus intellectus, & velle ab utroque originantur.

Ad primum argumentum, dico, (d) quod imago Trinitatis non est complete in anima, absolute considerata sub potentis suis, nisi in radice: sed ut est sub actibus suis cum unitate suae essentiae, representat Trinitatem: & sic consistit imago in tribus realiter distinctis: non autem in potentis, quae realiter non distinguuntur. Imago enim ut est perpetua, solum est virtualiter in anima, & formaliter ut est sub actibus. Ad alior, potentiae distinguuntur per actus: Verum est in actibus, licet sit aliqua: una enim potentia viva, est plurimum eorum. Ad aliud de praedicatione unius de alio, dico, quod quantumcunque istae perfectiones sint unitive in essentia (e) ex quo tamen non sunt quidditative idem essentiae, non sequitur in abstracto, quod hoc sit illud: sicut animal est de ratione quidditativa hominis, & tamen non sequitur, quod unum abstractive, praedictetur de alio, Haec enim est falsa, *humanitas est animalitas*. Accipiendo autem concrete, sic unum praedicitur de alio, ut *homo est animal*: sic etiam potest dici, quod intellectivum est volitivum. Ad auctoritates pro opinione, quod sunt accidentia: Dico quod aequae probabiles, & apparentes auctoritates sunt ad oppositum. Nam August. 5. de Trinit. dicit. quod sunt una essentia, & una substantia, &c. Irena

Pat.

a Vide 3. d. 1. q. ult. b Dist. 3. n. 1. c Item in quod. q. 15. d 1. d. 3. qu. 6. ad 3. d al. formaliter De hoc. 1. d. 5. q. 1.

Philos. 7. *Metaph.* & 2. de *Animali*. 2. (a) dicit, quod unumquodque dicitur tale, cum potest in operationem sibi debitam: quod autem non potest non dicitur tale nisi a quivoce. Patet de dolabra, acute remota, & de oculo curo: sed propter amissionem accidentis non dicitur tale a quivoce: ergo. Præterea Aristot. 2. de *Animali*, dicit, quod si oculus esset animal, potentia visiva esset ejus tota, dicitur. Ad auctoritates in oppositum. Ad primam dico, quod potentia naturalis absolute, non est in secunda specie Qualitatis: sed facilitas ad utendum illa potentia. Unde posse levare felucam, vel baculum, non est in secunda specie: sed facilitas levandi. Unde hujusmodi agilitas dicitur hic potentia naturalis. Unde hujusmodi agilitas dicitur hic potentia naturalis, & patet hoc per exempla de pugillatore, & cursore: & ideo ejus potentia currendi absolute non est in secunda specie, sed agilitas illius potentie, sive in utendo illa potentia: sive potentia, quo ad illam agilitatem. Ad illud Commont. dico quod similitudo est pro tanto, quia sicut color non est tota perfectio ponis, ut est quid sensibile, similiter, nec sapor, sic una potentia non continet totam perfectionem anime. Ad illud Anselm. dico, quod non dicit, quod non sunt substantie: sed supposito quod non essent substantie, adhuc haberet intentionem suam: quia non sunt nihil, & hoc sufficit sibi. Ad illud de magis, & minus: dico quod potentia de secunda specie Qualitatis recipit magis, & minus: unum enim dicitur magis ignotius altero, non tamen illud, quod vere est potentia, sed habilitates illæ. Vel potest aliter dici, quod ipse 10. de *Trin.* dicit, quod sunt una mens, una vita. Unde tui ponit eas æquales, & tunc quod in 15. ponit eas inæquales, est intelligendum, ut sunt sub alijs suis, & non aliter.

HIC DE ORIGINE &c.
DISTINCTIO XVII.

Circa distinctionem decimam septimam, in qua Magister agit de origine anime Adæ, & de loco, in quo productus fuit, quaeruntur duo: Primo.

QUÆSTIO PRIMA.

Utrum Anima Adæ fuerit creata in corpore?

Circa primum arguitur, quod non, quia eadem productione producit compositum, & forma compositi: quia forma non producit, nisi quia compositum producat. 7. *Metaph.* materia non fit, nec forma, sed compositum: (b) sed Adam non fuit productus creatione, quia tecit eum Deus de limo terræ: ergo nec ejus forma, sci-

scilicet anima fuit creata. Præterea, sicut res se habet ad esse, ita & ad fieri: sed anima Adæ cum sit pars ejus, non habuit esse, nisi in materia: scilicet in corpore: ergo & in corpore fuit facta. Minor probatur, quia pars alterius totius non habet esse nisi esse totius: ergo anima Adæ, quæ est pars compositi, ut totius, non habet esse, nisi esse compositi, & per consequens nec fieri, nisi fieri compositi. Contra, Magister in littera, ubi exponit illud Gen. Formavit Deus hominem, & inspiravit in faciem eius spiraculum vite, dicit, id est animam in corpore creavit.

Responsio. Circa istam questionem fuit unus error, quod anima esset de substantia Dei producta. Et ad hoc accipit argumentum ab August. 7. *super Gen.* super isto verbo inspiravit. Ubi dicit, quod illatus dicitur esse de substantia plantis. Et hoc dicit gloss. August. super illud Jo. 20. *Inflavit, & dixit, Accipite spiritum sanctum.*

Hic error est nullus: quia qui concipit substantiam Dei, concipit eam ut indivisibilem, & inalterabilem, quæ nullo modo potest alterari, & aliter se habere. Deus etiam non est perfectio inhærens alicui ut forma: & sic anima non esset forma corporis: igitur si anima est de substantia Dei, est tota substantia Dei: & sic erit Deus. Præterea, Anima potest mutari: & mutatur ab ignorantia ad scientiam, a vitio ad virtutes, & e converso: Deus autem non sic mutabilis est.

Dimissa opinio ista, videndum est, Utrum anima sit ex materia? Ubi dicit una opinio, quod sic: & tamen creatur, quia non est ex matre, ita præcedente, vel præexistente, sicut videtur dicere Augustin. 2. *super Genes.* sed trahit illud *primo Retra. Augustinorum*. Et ideo, quia anima, & ejus materia simul, non de aliquo producitur, ideo anima etiam dicitur. Quicquid sit de hoc, Dico, quod possibile est animam etiam sine corpore. (a) Forma enim, quæ producitur in esse non nisi productione totius, non producitur nisi per accidens: quia non nisi productione totius. Nec etiam est nisi per accidens, loquendo de civitate per se, quæ competit composito, patet 7. *Metaph.* Forma ergo, quæ potest per se esse, producit productione propria, vel potest sic produci, anima Adæ est hujusmodi: ergo. Sed quid est de facto? Dico, quod non potest demonstrari quod sit per se producta: non enim potest demonstrari, quod sit immortalis, ut videbitur in quarto: igitur nec quod sit per se producta, propria productione. Supposito etiam quod sit immortalis, & quod non subsit alicui agenti naturali, nec quantum ad esse, nec quantum ad non esse, adhuc Philosophus non poneret eam creati, quia dicerent Philosophi, quod sicut forma Cæli non potest produci nisi a solo Deo, tamen non dicitur creati, quia Deus non alia productione producit formam Cæli, quam totum Cælum, & ideo non prius natura fuit forma Cæli (b) terminus creationis, quam Cælum: ita dicerent, quod passio existentiæ dispositio, crearet, & pro-

^a *Tex. com.* 39. *idem* 4. *Meta.* ad fin. *Tex. com.* 9.
^b *I. c.* 22. & 27. *idem* 3. *Met.* 1. *om.* 3.

^a *Vide Aver.* 12. *Met.* cap. 8. *declarantem Aristot.* de hoc *Tex.* 22. & 60. *Diff.* 43. *quæst.* 2. ^b *Vide de his clarus in* 4. d. 43.

& produceret Deus de necessitate animam, non creatione, qua remuneraretur ad formam sed ad compositionem. Unde non concederet animam creatam. Non enim sunt imaginati sicut nos, scilicet, quod actio Dei, in primo instanti natura, vel temporis, terminetur ad esse ipsius anime: & postea in secundo instanti infundatur corpori: sed potenter actioem Dei terminati ad esse totius in primo instanti natura.

Sed postquam, quod fuerit creata, fuit ne simul creata cum formatione corporis? De hoc videtur sentire August. quod non 7. *super Genes. cap. 2.* sed, (a) quod fuerit creata simul cum Angelis, & postea accessit ad corpora. Sed contrarium huius habetur ab August. de *hecl. dog. cap. 13.* ubi dicit sic, *Animas hominum non esse ab initio inter ceteras intellectuales naturas, nec simul creatas, sicut fingit Origen.* videt litteram in *dist. sequenti.* Ponitur ad hoc ratio congruentia talis, *Dei perfectia sunt opera.* Deuter. 32. quod etiam est rationabile si propheta taceat, quod opera Dei sint perfecta: anima est pars imperfecta: dum actu non informat: igitur non debuit sic creati. Præterea, non fuisset rationabile, si fuisset creata ante corpus, quia habuisset aliquem actum, vel operationem propriam ante corpus, igitur similiter potuit mereri, & demereri, quod est contra Apostolum Rom. 9. loquens enim ibi de Jacob, & Esau dicit. *Cum nondum nati essent, aut aliquid egissent, ut secundum electionem propositum Dei maneret, non ex operibus.* &c.

Ad primum argumentum, dico quod illud verum est de forma, que non producitur alia productione, quam productione totius: quando autem forma producitur productione, que saltem ordine natura præcedit unionem sui, cum materia, non est verum. Et secundum hoc, possunt assignari hic due productiones passiva, una ad animam sicut ad unum terminum partialem, alia ad totum. Secundum etiam argumentum currit de forma, que accipit esse: quia compositionem accipit esse. In hac enim productione, fieri totius est via, & ratio ad esse partis. Illa etiam probatio de parte, non est vera de parte, cui non repugnat per se esse, si separaretur; vel vera est quantum ad esse totius, in quo includitur esse partis.

QUESTIO SECUNDA.

Utrum Paradisus sit locus conveniens habitationi humanae?

Circa secundum. Utrum scilicet Paradisus sit locus conveniens habitationi humanae? arguitur, quod non, quia Magister dicit, quod Paradisus præ altitudine loci attingebat ad globum lunarem: sed sphaera ignis attingit ad illum globum Lunæ: ergo non est conveniens habitationi hominum. (b) Præterea, Paradisus est locus superior omnium

a. Vide Don. ubi sup. q. 3. b. Genes. 7.

ni monte: quia aquæ diluvii ascendentes super cæcimina montium quindecim cubitis, non ascendunt, usque ad Paradisum: sed in aliquibus montibus non est conveniens locus habitationi humanae, propter raritatem aeris: quod patet per Philosophos, qui volentes inquirere de altis, ascendebant altissimos montes portantes secum spongas plenas auri, ad condensandum aerem, live ad hauriendum aerem grossum. Unde nec ros, nec pluvia, nec ventus ibi attingat, sicut dicit Solinus de Monte Olympi. Contra Genes. 2. *Tulit Deus hominem, & posuit eum in paradiso voluptatis.* &c.

Dico quod sic, (a) tam pro statu nature lapsæ, quam innocentis: pro statu nature lapsæ, patet de Enoch. *hecl. 44.* & Gen. 5, de Elia 4. Reg. c. 2. Nec oportet recurrere ad miraculum, ex quo non est necessitas, ut patebit. pro statu nature rectæ, patet de Adam, & Eva.

De modo altitudinis, dicunt quidam, quod attingit usque ad globum Lunarem: sed quo ad longitudinem, dicunt ipsi non esse ad Orientem. Unde alia translatio habet: *Paradisus, quem plantaverat Deus ad Orientem*, ubi nostra habet, a principio, &c. Quantum ad latitudinem dicunt ipsum esse sub æquinoctiali: & dicunt ultra, quod locus æquinoctialis est maximè habitabilis: quia licet habitantes ibi habeant Solem bis in anno super Zenith caputem situm, oro tamen recedit ab eis, propter motum; quem habet ibi velociorem: & ideo modicum calorem causabit, & temperatum, quia pauciores facit ibi reflexiones. Quod autem fit solis velocior, patet, quia circulus æquinoctialis est maior circulus, cum currit alterutrum Tropicozum: una autem die naturali Sol currit totam terram motu firmamenti: igitur sub æquinoctiali citius movetur, quam sub altero Tropicozum. Patet per istam regulam: (c) *mobile in æquali tempore, magis transiens de spatio, velocius movetur.*

Si ratio ista valeat, videtur magis concludere oppositum: quia motus facit calorem, & per consequens major, vel fortior motus majorem calorem causabit. Ratio etiam in se non valet, sed est insignifica, propter quod currendum est ad sententiam Avicennæ 1. canon. sent. 2. dist. 2. sum. 1. c. 8. (d) quod intulatur de accidentibus aeris, & impressionibus, & ad Problematum lib. de dispositione sphaeræ. Quantum ad hoc, quod dicitur, quod est ad Orientem, dico, quod in quocumque situr, potest intelligi esse ad Orientem, quilibet enim punctus in terra, potest intelligi esse ad Orientem, in comparatione

Tom. II.

A a

ad

a. Vide August. Steuchium in *Cosmopoeia. Alex. de Ales in summa Alb. Mag. in sum. Quare Jo. Peckean. vide 49. de 4. quest. 13. b. 6. Phys. & c. 23. c. 3. Cel. 1. 42.*

c. Vide August. 12. *super Genes. & Ambros. in lib. de parad. ad propositum 1. Paradisum non esse ad globum lunæ, neque in suprema vel media aeris regione. Vide 1. meteor.*

ad Cælum, vel respectu diversorum situm terræ, præterquam respectu duorum polorum, qui sunt immobiles. Unde per esse ad Orientem, non habetur determinatio terræ certa, & præcisâ, in qua scilicet parte terræ sit Paradisus. Quod dicitur de altitudine; & pertinet usque ad globum Lunarem: vel sunt verba metaphorica, vel falsa, supposito quod Paradisus sit locus habitabilis, quia experitur ignem moveri super aerem ex motu, scilicet elementorum. Est enim parvus ignis non possit ascendere super aerem, usque ad spheram ignis, hoc est propter virtutem parvam ipsius, non potentem resistere corruptibilibus ipsam: igitur oportet locum ignis esse usque ad locum Lunæ: sed in igne non est habitatio conveniens humanæ naturæ, nec naturæ mixtorum; propter calorem nimium. Nec potest dici, quod in superiori parte aëris, quia illa insulam naturæ vehementer propter propinquitatem ignis. Nec etiam potest attingere usque ad medium interstitium aëris, quia locus ille est frigidissimus perpetuo secundum Philosophum: cuius causa positiva est frigiditas nobis in eisdem locis: causa privativa duplex, scilicet carentia caloris generati per reflexionem radiorum Solis a terra, & carentia caloris causati a Sole directe. Cum igitur Paradisus ponatur locus conveniens habitati humanæ, sequitur quod non sit in loco alio quo prædictorum, nisi ponatur locus ille accidentaliter temperatus, sicut sunt loca sub polo Arctico, secundum Martianum in Mundi descriptione, & Plinium 2. *Naturalium*, cap. 7. (a) Nec valet argumentum de diluvio, quia aqua diluvi in inundaverunt miraculose, sic ascendentes ad punitionem peccatorum: ubi igitur non inundaverunt, non fuit factura miraculum ibi. In Paradiso autem cum non essent ibi peccatores, non debuerunt per miraculum inundari. Nec ratio istorum valet, qui ponunt, quod fuit naturalis ascensus ille, quia scilicet per congregationem stellarum humidarum in aliquo signo, sicut alibi patere poterit, quia hic satis per scripturam, & Sanctos, patet oppositum, Quod dicitur de æquinoctiali, quod ibi est regio temperata; non videtur verum: quia quando hyems est nobis frigidissima, non remouetur ab eis Sol, nisi per viginti quatuor gradus; & tunc est eis propinquo, quam sit nobis in maxima estate, in qua distat a nobis per viginti quinque gradus: quare plus habent de calore in fortissima hyeme nostra, quam nos in maxima estate nostra, aliam rationem non posuit Doctor iste. Dico igitur ad questionem, quod est locus conveniens habitati humanæ, quia non oportet quod sit in tanta altitudine sub æquinoctiali, sed est in regione temperata: nec est necessarium, quod sit ad Orientem; & in ibi est, tamquam est æque temperata. Per dicta patet ad argumenta.

IN

a Vide *Abulensens* super *Genes*, Diluvium non pervenit ad paradysum.

IN EODEM QUOQUE PARADISO MULIEREM &c.

DISTINCTIO XVIII.

Circa distinctionem decimam octavam, in qua Magister agit de productione mulieris, quantum ad corpus, & animam principaliter: & de rationibus feminalibus incidenter quasi, quaeritur unum.

QUESTIO UNICA.

Virum in materia sit ratio feminalis ad formam naturaliter educandas de ipsa?

Quod sit. **Q**uæro enim, aut aliquid formæ præcedit in materia, & habetur propositum: aut nihil, & tunc forma creatur: quia de nihilo producitur: & pari ratione per corruptionem annihilatur. A quo (a) enim res incipit, in idem resolvitur: ergo agens naturale potest annihilare, & creare.

Præterea, generatio est naturalis: igitur habet principium activum intrinsecum naturale. Antecedens patet (b). Consequentia probatur, quia secundo Physicor. *natura est principium motus, & quietis*: forma est magis natura, quam materia, ut dicitur ibidem: ergo oportet, quod sit non tantum principium passivum, sed activum. Illud autem principium non est forma inducenda, quia illa nondum est; igitur oportet, quod sit inchoativa formæ, quod est ratio feminalis.

Præterea, 7. *Metaph.* (c) dicit Philosophus, quod ea, quæ sunt, vel generantur a casu, generantur a causa æquivoca, ut a corpore cælesti: igitur oportet, quod in eis pars formæ sit principium intrinsecum. Sicut in generatione univoca, principium extrinsecum movet materiam. Contra, si est, aut est eadem respectu contrariarum formarum: aut sunt singulæ rationes feminales singularum formarum specificarum. Non eadem, quia tunc idem numero erit pars contrariarum contrariarum. Illæ etiam formæ contraræ in aliquo differunt, & non in illa ratione feminali univoca, quia illa est eadem respectu earum, secundum te: igitur ex quo conveniunt, & differunt, sunt compositæ ex partibus diversarum rationum, quod est falsum. Si sint singulæ singularum: igitur vel una informabit materiam, & non aliæ; & tunc illæ aliæ erunt subsistentes partes contrariarum materialium, nec informantes materiam. Aut omnes informant, & sunt distinctæ secundum speciem; & tunc illa una materia erit informata diversis formis substantialibus specificis, quod est impossibile: quia non magis repugnat formæ substantialis specie differentes intentas, informare simul unam materiam, quam remissas.

A 2 2

Ref.

a *Aristot. Procul. & Dion.* b *Text. 3. Text. 13.*
c *Text. 29. & inde.*

Responsio. (a) Sic videndum est, quod sic ratio seminalis: & quomodo, & ad quod ponatur in materia. Ubi sciendum est, secundum aliquos, quod in materia sunt tria, scilicet materia, potentia receptiva, & actus. Ratio seminalis non potest esse ipsa materia, vel potentia passiva materie, si non differant realiter: quia August. 10. *super Genes.* dicit, quod Levi fuit in Abraham, & similiter Christus secundum Apostolum *Hebr.* 7. sed diversimode. Nam secundum Augustinum. Levi in Abraham, secundum rationem feminalem, unde & Apost. *ibidem* dicit eum fuisse in lumbis patris: sed Christus non fuit in Abraham secundum rationem feminalem, sed tantum secundum corporalem substantiam: utroque tamen tam Levi, quam Christus, fuit ibi secundum materiam, vel potentiam passivam materie: igitur, materia, & potentia passiva ejus, non est ratio seminalis. Probatur etiam, quod non sit ratio seminalis potentia receptiva materie, quia secundum August. 9. *super Genes.* (& ponitur in littera hujus dist.) Deus multa producit in materia, vel de materia, ad que non ipse potentia seminalis in ea: sed Deus nihil potest causare, vel producere de materia, ad quod ipsa non sit in potentia receptiva: igitur potentia receptiva non est ratio seminalis. Relinquitur igitur, quod sit actus, & huiusmodi actus ponitur ab eis ejusdem rationis, vel essentie, cum forma per generationem inducenda: que in perfecta preexistens, est ratio seminalis: que licet sit imperfecta, est tamen nata coagere generant extrinseco: & in hoc salvare volunt, quod ibi non sit creatio, quia aliquid forme pre-supponitur. In hoc etiam salvant, quod est generatio naturalis. Si enim principium actuum esset totaliter ab extrinseco, non videtur generatio naturalis. Hoc autem confirmant per Aristot. 2. *Physic.* (b) ubi dicit, quod accidentalialia differunt a naturalibus, quia naturalia habent in se principium motus, accidentalialia non. Sed illud principium non est principium passivum, quia illud habent accidentalialia, igitur debet intelligi de principio activo.

Præterea 6. *Metaph.* (a) dicit Philosophus, quod principium artificialium est in cognoscente. & principium naturalium in moto. Cum ergo accipiat ibi principium equaliter, vel uniformiter (aliter argumentum non valet) & principium artificialium in cognoscente sit activum, oportet, &c. Præterea 3. *Ethic.* violentum est, cuius principium est extra, non conferente vim passivam: igitur per oppositum, passiva naturale, quod non movetur totaliter ab extrinseco, sed ab intra, conferit aliquam vim, aliter si passiva naturale totaliter moveretur ab extra, esset motus violentus.

Contra primum morivum de creatione arguitur sic. Quarto enim, utrum illa pars forme de novo adveniens per generationem præterit, aut non. Si non, igitur cum illa pars non sit in se nec aliquid ejus præ-

a Albert. Magnus *Quæst. Henr. quodl. 4. quæst. 14. Vide Mag. str. in 3. d. 3.* b al. ratio *Vide Va. 12. dist. hujus.* c *Tex. 3.* d *Tex. 1.*

fuerit, ergo creatur. Si præterit, ergo nihil novi per generationem acquiritur, igitur nihil est totaliter novum, sed omnia fuerunt simul creata: & quodlibet erit in quolibet, quod Philosophus improbat 1. *Physic. tex. 27.* Præterea, illud præcedens ponitur forma imperfectior, forma inducenda per generationem, aliter ante generationem esset in materia, forma perfecta ejusdem rationis, cum forma inducenda per generationem, & tunc ultra cum in his, que sunt ejusdem rationis, minus perfectum non agat, nisi in virtute magis perfecti, sequitur quod ratio seminalis, vel illa forma imperfecta præcedens, non agat nisi in virtute forme inducende, que nondum est. Vel formetur sic ratio. Oportet, quod forma præcedens, & subsequens, que ponitur perfectior, sint ejusdem rationis, aliter illa forma esset ex diversis rebus diversarum rationum, tunc sic: Agens, quod in virtute sua activa habet formam perfectiorem, habet etiam imperfectiorem ejusdem rationis: igitur sicut perfectior ponitur in esse per generans, sic & imperfectior. Non igitur in materia præterit ratio seminalis perpetuo. Præterea, pars forme, que per generationem inducitur, aut educitur immediate de potentia materie: & tunc fructiva ponitur ratio seminalis præcedere in materia: aut non immediate de materie, sed de illa parte forme præexistente, sive de ratione seminali, vel de materia, ut est sub illa parte vel ratione seminali: & utrobique sequitur inconveniens, scilicet, quod aliquid educeretur ad actum, de aliquo ejusdem rationis cum ipso. Ad rationem autem, que probat creationem ibi esse, ratione novi acquisiti, quod non præterit: Dico, quod aliquid novi sit ibi naturaliter: quod oportet ponere propter causationem causarum secundarum, & motum, & mutationem eorum: que sunt ad illud novum causandum: non est ibi tamen creatio, quia creatio est productio, que excludit omnem aliam causalitatem, & causam materialis, & feminalem, & efficientis creati quodlibet autem agens creatum, requirit aliquid in apendo, ut concantiam efficientem, vel saltem ut principium materiale: igitur ejus actio non est creatio. Patet igitur ad rationem de creatione, quia licet forma illa perfecta, vel nova non sit de aliquo: ut *ly de*, dicit circumstantiam rei materialis ad creationem: tamen requiritur, quod nihil præ-existeret necessario requisitum ad esse suum: & per idem patet ad rationem de annihilatione.

In propositio autem deficit conclusio, (a) quia materia requiritur præ-existere: & ita agens non potest creare aliquid, neque annihilare, quia relinquunt materiam post corruptionem.

Arguitur etiam contra illud, quod dicitur de naturalitate generationis, vel de ratione transmutationis naturalis. Naturalis enim mutatio est quando passiva mutatur, sicut aptum natum est mutari, & quocunque agente fiat, sicut dicitur 2. & 8. *Physicor.* (b) sed nunquam passivum est sic aptum propter principium activum intrinsicum ejus, in quo est. Ex quo patet, quod natura est principium in-

intrinsecum motus in eo, quod movetur, in quantum movetur. inexistens sibi, solum propter principium passivum. Præterea, natura ut est principium motus, vel mutationis naturalis, est principium intrinsecum: sed natura est huiusmodi ratione principii passivi, & non quia est principium activum, ergo. Probatur per Act. 2. *Physic.* qui vult, quod accidit infirmo, qui movetur ad sanitatem: quod sit medicus, vel quod habet illam artem, quæ est principium activum intrinsecum. Tunc enim si per se esse, quod haberet tale principium, sanaretur in quantum medicus, quod est talium. Præterea, illa vis activa non agit, nisi agens extrinsecum agat prius. Si enim ageret ante, per unum diem, eadem ratione, & per quatuor, & sic semper ascendendo: & ita perpetuo illa ratio egisset in materia. Agens igitur extrinsecum prius agit, & prius illam excitat: sed in illo instanti, in quo prius agens agit extrinsecum, est actio naturalis, alter nonquam effectus naturalis, quia non est transmutatio, nisi causata ab illo.

Respondetur ad argumentum de artificialibus, & naturalibus, distinguendo de natura, quod uno modo natura distinguitur contra agens a proposito (a): & sic distinguuntur artificialia a naturalibus, ex parte principii activi: quia natura est principium intrinsecum sic determinatum, quo agens naturale agit sic, & non aliter. Sed ars, vel voluntas, vel propositum, est principium, quo habens illud potest sic & aliter agere, sicut placet sibi. Alio modo distinguitur artificialia contra naturale ex parte principii passivi, quia naturalia habent in se principium passivum inclinans, & tendens in hoc, ad hoc ut sic agantur. Artificialia autem non habent huiusmodi principium: sic inclinativum, vel inclinans ad talem inclinationem, vel erectionem, ut patet in ædificiis: immo inclinatur ad contrarium. Unde artificialia, vel moventur ad formam talem contra inclinationem naturalem, & per consequens violentè: vel dicuntur, quod sunt in potentia neutra, si talis forma artificialis non inquit eis contra inclinationem principii receptivi. Ad hoc igitur, quod motus fit naturalis, sufficit, quod potenti a passiva rei sit ad talem formam inclinata: nec requiritur sibi principium activum intrinsecum: sed a quocunque agente agatur, erit quod acquiritur simpliciter naturale, solum propter illam inclinationem ex parte principii passivi. Unde grave, posito quod non habeat in se principium activum descensus deorsum, a quocunque tamen active descendat, movetur naturaliter. Ad illud de distinctione naturæ, dico, quod natura ut est principium passivum, dicitur non solum de materia, sed etiam de forma. Motus enim lapidis deorsum, est ex forma, scilicet ex gravitate lapidis. Nam per eandem formam, per quam res est hæc, per eandem est receptiva passionis consequentis naturaliter naturam ejusdem rei; ut patet de visibilitate respectu formæ specificæ hominis. Ideo dico, quod natura, ut est principium passivum motus, dicitur de forma. Ad aliud (b) de differentia artificialium, & naturalium, dicitur est, quod differunt in principio passivo. Passivum enim rei arti-

ficialis

ficialis, valde bene recipit formam contra inclinationem suam, ut dictum est. Non sic autem passivum rei naturalis, sed secundum inclinationem suam movetur. Ad aliud 6. *Metaph.* principium rei factibilis est in cognoscendo, verum est principium activum. Principium autem rei naturalis est in moto, verum est principium passivum: ut dictum est supra. Ad illud de violento, quod est, ab extra non conferente vim passivo. Dico, quod debet exponi non conferente, id est, non præbente inclinationem, & tendentiam, immo magis contrariam inclinationem, non autem debet exponi non conferente, id est, non cogente, agenti exteriori. Unde respectu nullius formæ potest esse generatio violenta in materia: quia materia inclinatur naturaliter ad quamlibet formam inducendam in ea: quavis per comparationem ad qualitates, quæ expellunt, & corrumpunt, & ad formam etiam substantialem, quæ corrumpitur per accidens. Posset dici violenta. Patet igitur, quod ratio seminalis non est materia: nec potentia receptiva materia: nec actus, secundum istos. Patet etiam, quod non propter vitandam creationem, vel annihilationem, nec propter naturalitatem generationis servandam, sunt necessaria rationes seminales.

Restat igitur nunc videre de affirmativa, in quo sit ratio seminalis, & ad id, & qualiter? Ubi sciendum, quod aliqua producunt sibi similia in specie, & in forma: ut Sol producat tanam, & agentia æquivoca. Alia sunt, quæ producunt sibi similia, & hoc dupliciter, vel immediate, ut ignis ignem: vel mediante propagatione. In primis duobus non requiritur ratio seminalis, mediante qua, & forma inducitur: sed in ultimo sic. Nihil enim est dicere, quod ignis in producendo ignem de aqua, primo causet sibi rationem seminalem, quæ sibi coagat: vel agenti universalis, quia elementa sunt imperiectissima entia in genere substantiæ, secundum Comment. 3. *Cel. & mund. comment.* 22. & 67. semen autem cuiuscunque agentis, est imperiectius eo. Non ergo ratio illa seminalis æoret ad formam perfectam mixti. Præterea, ratio seminalis agit absente agente principii: sed cessante igne a sua actione, non continuatur caliditas, vel actio caloris, mediante qua generatur ignis, sed redit aqua ad frigiditatem: ergo.

Præterea, semen ponitur, ut sit medium inter generans, & genitum: sed hic est actio ignis immediata sine semine: quia ignis immediate generat ignem: ergo. Præterea *Aristot.* 7. *Metaph.* (a) dicit, quod sicut in artificialibus non fit aliquid nisi ab extra; ita in naturalibus fit aliquid tantum ab extra, ut ignis ab igne: igitur non præcessit in materia ratio seminalis, quæ est inchoatio formæ. Quid ergo est semen, & quid ratio seminalis? Dico, quod semen est corpus quoddam, cuius forma non est intenta propter se, sed propter aliud, ut scilicet ex illo generetur aliquid simile generanti. Et ut hoc melius videatur, potest distinguere in natura, duplex processus in forma. Unus ascendendo, ut a forma feminis, ad formam sanguinis, a forma sanguinis, ad formam aliam, scilicet embryonis, vel alterius: & ille processus

A 2 4

cellus

cessus est ab imperfecto ad perfectum. Alius processus descendendo e converso, & in perfectis ad imperfectiora, resolvendo, scilicet, in cadaver, & in cineres: & sic procedendo utique ad elementa, vel materiam primam. Illud autem a quo incipit natura in primo processu, est semen, & consistit naturam in illo non consistere, sed ulterius procedere, & ascendere, utique ad ultimam formam perfectam: & e converso est sic descendendo, vel resolvendo, scilicet, quod natura non sinit circa ultimam: & tota natura est altitudo huius ordinis, & processus. Semen igitur est quoddam corpus imperfectum: productum a generante, ut sit via ascendendi ad ultiores formas perfectas. Quid est ratio feminialis? Dico quod est aliqua forma feminis, in quantum semen est: & illud, vel est forma substantialis feminis, sicut forma tritici in tritico: vel qualitas consequens formam substantialem ejus. Nec semen, nec ratio feminis sunt coeva materię: quia semen fit ex nutrimento, in quo femine est ratio feminalis, sicut in subiecto: nec semper est semen in femine, cum fiat de superfluo alimenti.

Ad quid est semen, est ne propter generationem, ita quod sit principium generationis activum? Dico quod non, si est semen uniforme, & quod dico pro femine matris, quod agit in semine mulieris. Semen tamen uniforme, ex quo fit res, quod scilicet deciduum est a generante, sive fit patris, sive matris, ex quo est uniforme respectu generantis, vel generantis (quę uniformitas, & unigenitas, in femine poni debet) non potest esse principium activum generationis, propter dupplicem rationem. Primo, quia quod non est, non potest esse principium productivum substantię: sed semen non est in instanti generationis: ergo tunc non est principium inductivum, vel productivum generationis, vel termini generationis: nec etiam dum est, potest esse principium activum tale, quia semen est aliquid de proximo convertibile in illud, quod debet generari: hoc autem habet rationem passivi, non activi. Præterea, imperfectius non est causa sufficiens activa perfectioris: sed semen est imperfectius, quam res generanda, etiam cum omnibus spiritibus suis: igitur etiam si maneret quod non possit esse principium activum generationis. Respondetur, quod semen movet, & agit in virtute decidens: & ideo sic potest agere ad productionem substantię, & generis. Et hoc patet per Galenum, qui dicit in femine esse virtutem divinam. Contra, in virtute non entis, eo modo, quo est non ens, nihil agit: sed generans, vel decidens semen, in proposito, est non ens, cum non sit præsens illi corpori, in quod debet agere semen, vel ratio feminialis, & potest non esse simpliciter: ergo sic agit, hoc erit virtute alicujus infra se contenti. Præterea, causa per se, & essentialiter ordinata, licet simul concurrant ad unum effectum causandum (sicut patet de Sole, & homine, in generando hominem) causa tamen accidentaliter ordinata, non requirunt se in causando: sed licet una sit ab alia, ex quo tamen est, habet, & habere potest propriam causalitatem respectu alicujus effectus, non existentis causa, a qua est, sicut patet de Platone generato a Sorte, qui potest generare

Ci-

Ciceronem, Sorte non existente, nec causante. Unaquaque igitur causatum accidentaliter ordinatum agit, & causat propria virtute: sed generans, & feminans, & semen, sunt accidentaliter ordinata, sicut dicitur & Plat. igitur ad actionem introductivam forme ultimę, non concurrat virtus generantis.

Dico igitur, quod nullum semen, nec aliquod in femine, est principium activum generationis, vel ultime forme, nec est a patre: quia parte non existente, filius generatur: nec a forma Cœli. Quia multa vivencia sunt perfectiora forme Cœli. Vel igitur ab Angelo, vel a Deo, est anima datur vitam: vel oportet intertinere aliquam præmissarum. Non ab Angelo, quia Angelus non agit nisi median- te motu Cœli. Relinquitur ergo, quod a Deo. Sed sine principium alterativum prævium illud semen? Videtur, quod non, quia si est uniforme, non potest per alium gradum entitatis suę, vel per qualitatem suam, seipsum corrumpere, vel promovere ad ulteriorem gradum, sicut patet de igne, & suo calore. Ita etiam qualitas si elicit principium alterandi, si alteraret, alterat: se.

Præterea, principium uniforme non est principium activum difformitatis, nisi passivum sit difforme, sed semen est uniforme, & unigenum, etiamsi est activum: & similis materia: igitur non potest alterare ad tantam diversitatem, quanta apparet in organis ipsius generis, scilicet corporis organici. Quid ergo? Dico, quod recusandum est hic ad virtutem divinam, sicut & Averroës facit, ut patet in dissolutione illarum questionum difficultium, 2. Cœli, & Mundi, (a), & Galenus etiam virtutes femininum vocat divinas. Illa igitur virtus, que facit diversitatem organorum in corpore animalis, oportet quod sit agens difforme: & hujusmodi est difformis actio entis, vel corporis celestis, que consona est virtuti divinę (b) Qualiter ergo ponitur ratio feminialis in aliis ab animalibus? Dico, quod omnia mixta possunt habere rationes feminales, quia a generante recipiunt qualitates, que sunt vie ad formas ultiores, & perfectiores. In cadavere enim vivum potest induci qualitas aliqua a corpore celesti, que est vie ad formam apis: & est similis illi, que datur a generante univoco: & est ratio feminialis, potest etiam ratio feminialis esse in non vere mixtis, sicut in mixtis per juxta positionem. Corpora enim celestia non semper generant de vere mixtis, sed de mixtis per juxta positionem: & tale mixtum potest habere qualitatem, que est vie ad formam perfectiorem. Item unum elementum, potest esse per potentiam divinam, quasi ratio feminialis respectu mixti, ita quod ex uno elemento, potest Deus causare mixtum & sicut de aqua fecit pisces, Genes. 1. Ex dictis patet, quomodo intelligendum est illud Augustini, tertio de Trinitate, cap. 9. quod in elementis mundi hujus ponenda sunt rationes feminales, quia possunt sic contemporari, vel per simplicem mixtionem, vel per illam, que est per juxta positionem, quod causatur

bitur

a Tex. 69. & inde.

b ab animalibus. Vide Iudicium 14. & 10. Metis. com. 18.

bitur ex eis eadem qualitas, vel forma, quæ erit via ad aliquid perfectius. Et ex hoc potest Augustinus habere intencum suum, 3. de *Trinit.* ubi ostendit quomodo magis Pharaonis fecerunt ranas. Nam rationes feminales istarum, sunt in elementis contemperatis ad invicem, quæ contemperantia non est nisi quedam juxtapositio elementi cum elemento, secundum proportionatam quantitatem, & qualitatem. Et quia malus Angelus novit illam quantitatem, & proportionem, & corpora hujus mundi talia obediunt ei ad nutum quantum ad motum localem; & ideo potest coniungere, & potius elementa activa passiva secundum debitum contemperamentum; & apponere illa directe corporibus celestibus habentibus influere, secundum hujusmodi contemperamentum, & sic generare ranas. Ex hoc patet, quod hujusmodi rationes feminales non sunt perpetuæ cum ipsa materia prima.

Ad argumenta de creatione, & annihilatione, solum est jam, & similiter ad alia. Ad illud in oppositum, dico, quod sunt singulæ rationes singularum formarum, & quod sunt ibi per informationem. Nec hoc est inconveniens, quia plures formæ singulæ sub gradu imperitico non repugnant, sicut repugnant sub esse perfecto: patet de frigido, ac calido, & tepido. Ex his, quæ dicta sunt patet questio, qua queritur. Utrum in costa Adæ, de qua formata fuit Eva, fuerit ratio feminalis? Dico enim, quod non, quia secundum Acthor. 5. *Metaph. cap. 6. (a)* semen non est potentia quæcunque remota. Sed potentia propinqua, de quo proxime, & per unum processum, potest formari res: sed in costa Adæ non fuit aliquid hujusmodi, quia non solum per unam transmutationem, sed nec per quamcumque potest sic converteri naturaliter. Potest ergo dici, quod duplici ratione non poterat costa illa esse semen, nec in ea ratio feminilis. Primo, quia ut dictum est, semen est propinquum convertendum in genitum, cuiusmodi non fuit costa illa. Secundo, quia per quamcumque transmutationem non potuit transmutari costa in totum corpus Evæ, quod fuit in perfecta quantitate formatum sine materiae additione: nec etiam aliquid i illius corporis fieri potuit ex ista costa naturaliter, nisi per multas transmutationes. Adducit etiam Magister auctoritatem Augusti in *ultim. cap. hujus dist.* quod factura mulieris de costa Adæ, non habuit causam, nisi a Deo sic dicente mulierem ita fieri, &c.

SOLENT QUÆRI PLURA, &c.

DISTINCTIO XIX.

Circa istam distinctionem decimam nonam, in qua Magister agit de statu hominis secundum se, & absolute, quem habuisset in vita sua illa, queritur unum.

QUÆ-

QUÆSTIO UNICA.

Utrum in statu innocentia, habuissemus corpora immortalia?

Quod non, quia corpus, quod indiget alimento, & rursus, videtur esse corruptibile: tale inisset corpus in illo statu. Patet Gen. 3. *de omni ligno paradisi comedes, &c.* Major satis patet, quia omne nutritibile habet partes fluentes, quæ indigent restauracione, ut in ætate debita, & restauracione, & augmentacione usque ad ætatem debitam, quæ quidem restauracio non fit sine deperditione, vel debilitacione humiditatis radicalis, & coloris naturalis: quia aliter crevisset usque ad immensam quantitatem, si nihil inisset deperditum: si igitur pars sit deperdibilis, & totum. Præterea, secundum Philosophum *prim. Cœli, & Mete.* (a) Omne generabile necessario corrumpetur. Cum igitur non sit majoris virtutis posse rem corrumpere, quam posse rem generare; si poterant generari, per consequens poterant corrumpi. Constituntur, qui non est majoris virtutis deducere de esse, ad non esse, quam de non esse, ad esse (b). Præterea, nullum violentum est perpetuum, sed in corpore naturali mixto tali, sunt elementa extra loca sua naturalia: ergo violentè detinentur. Sunt etiam ibi qualitates contrariæ simul, quod videtur violentum. Contra ad Rom. 5. *Per unum hominem intravit mors in omnes, & cap. 3. Corpus propter peccatum mortuum est.*

Hic dicitur quod hæc, (c) *corpus in statu innocentia fuisse immortale* (ratione negationis intellectæ in hoc, quod est immortale) arguunt huic, *corpus in statu innocentia non potuit mori*. Hæc tamen distinguitur, quia *ly non*, potest determinate, vel addi ad hoc verbum *potuit*, in habitu ad illud infinitivum, *mori*, & sic est falsa. Secundo modo potest præfate determinare, vel addi ad illud infinitivum, *mori*, dicendo sic, homo in statu innocentia potuit non mori; & sic est vera. Ex quo enim modo habet potentiam moriendi, cum per peccatum non sit facta mutacio in natura, ad hoc, quod dicta propositio sit vera, negatio non debet addi ad *potuit*, vel ad potentiam, quam femp habuit: sed ad terminum illius potentia, qui potuit non esse. Conceditur etiam, quod in sensu composito, hæc est vera homo in statu innocentia non potuit mori: quia *ly non*, determinat *potuit*, in habitu ad *mori*, stante statu innocentia, quo stante, homo non potuit mori. In sensu divisionis est falsa. Et hoc patet in hac, *album non potest esse nigrum*. Ratio autem quare non potuit mori, stante illo statu, assignatur talis: poena non potest esse sine culpa; mors autem est poena peccati, Gen. 3. *Quicumque hora comederit, &c.* stante autem statu innocentia, non potuit esse peccatum: igitur nec mori. Præterea, in

a *Tex. com. 17. & 29.*

a *Tex. com. 102. & 126.* b *1. cœli. com. 28.*
c *D. Bon. in præf. dist. ar. 2. & 3. q. 1.*

in statu illo fuisset plenum dominium animæ super corpus; & ideo non poterat fieri solutio in corpore: quia vires inferiores obediunt animæ ad nutum. (a) Alia ratio assignatur, scilicet, quod fuisset hoc propter aliquam qualitatem supernaturalem traditam animæ in statu illo, quæ quidem conservaret corpus à corruptione: & hæc dicitur esse illa iustitia originalis. Non tamen video, quod illa qualitas posset facere, quod tale corpus non pateretur a contrario; & sic tantum potuisset pati, quod fuisset mortuum: nec aliquid morti repugnans, necessario includebatur in innocentia.

Concedo, quod primus patens habuit potentiam ad mori. Sed cum dicitur, quod stante statu innocentia, non potuit mori: nego, & dico, quod homo in statu, seu stante statu innocentia, potuit mori. Ista tamen potentia non fuisset reducenda ad actum, & sic poterat non mori: sicut si diceretur de aliquo, & vere; quod potest esse Episcopus, qui tamen nunquam erit Episcopus, vel cuius possibilitas nunquam reduceretur ad actum. Et hoc patet in proposito per causas mortis post lapsum, quæ sunt duæ in genere, scilicet, vel ab intrinseco, vel ab aliquo extrinseco. Prima est duplex, quia vel corrumpitur ab intrinseco per actionem nutam contrariorum inter se, & intra corpus, vel propter actionem intensam unius intrinseci in aliud, vel corrumpitur propter defectum alterius continuentem, scilicet ex subtractione nutrimenti, vel huiusmodi. Primo modo accidit corruptio naturalis in animatis non propter actionem elementum in elementum, vel propter aliquam qualitatem elementarem activam, vel passivam: quia nec elementa, nec eorum qualitates manent in mixto. (b) ut dicitur et supra in *quest. de mixtionem elementorum*: sed propter actionem unius partis organice in aliam partem, corrumpeudo ipsam, ut corpus fiat indispotum, & inhabile ad animationem. Ista autem actio ponitur caloris naturalis in humidum radicale, corrumpeudo, & consumendo humidum, ad cuius corruptionem, & consumptionem sequitur corruptio, & consumptio propria etiam caloris, & per consequens animalis, ut patet de igne, & oleo: & hoc modo, quia pars secundum speciem habet certam periodum, & determinatam, (c) in qua potest converti in se partem nutrimenti appositam, & in qua non: hoc autem potest quamdiu potest agere sufficienter in nutrimentum, & quia omne agens physicum, agendo repetitur, & repatiendo debilitatur, ita tandem, quod non potest amplius converti, nec resistere corrupeuti, & tunc huiusmodi pars secundum speciem, incipit esse secundum materiam, & fluere in partem secundum materiam, desinendo esse secundum speciem. Hæc ergo est causa corruptionis, scilicet perditio paulativa illarum partium: & de ista corruptione dicunt, quod non fuisset homo in statu innocentia corruptus: quia perditio paulativa fuisset restaurata per esum fructus ligni vite, quod

a D. Thom. p. quæ. 97. ar. 1. b dist. 15. c 1. & 2. de Gen. & alibi vide 1. de Gen. ad augustin. 1. 33. & c. cetera.

quod probatur per illud Gen. 2. *Ne forte sumas de fructu ligni vite, & vivas in æternum*. Sed contra, quidquid fuisset principium activum in homine, non potuisset continuare actionem quin aliquando debilitaretur: quia omne agens physicum in agendo debilitatur. Illo ergo, quod natura esset debilitata, & sumeret de fructu, non potuit sustentari per illum iratum, nisi convertendo ipsum, ut alimentum in substantiam, & naturam suam: sed illud convertendum non potuit esse nobilior, quam convertens. Similiter natura convertens, prius iuit debilitata, & in convertendo etiam nutrimentum illius fructus debilitatur magis: sicut enim in uva actione, ita & in alia, & ideo magis, & magis debilitatur, quanto magis, & magis agit in convertendo: ergo semper debilitatur, & ideo quandoque deficit. Exemplum Aristot. de aqua mixta vino. Nam vinum primo convertitur aquam in se (a). Toties autem potest apponi aqua, quod deficit virtus vini in convertendo, unde secunda vice minus fortiter operatur, quam prima.

Dico tamen, quod stante innocentia, non accidit mors: cuius causam assigno talem; quia quilibet fuisset translatus in Paradisum, antequam fuisset alteratus alteratione inproporcionata animæ, sive forma: & hæc translatio non fuisset miraculosa, sed iusta, & regularis, quod quilibet in statu suo transformetur, & non omnes simul. Quod sic ostendo, nam illi parentes, aut semper continuo meruissent quam essent in vita ista, vel non. Si sic, & postea omnes simul fuissent translatis, primo natus fuisset maioris meriti, quam posterius natus, quod falsum est. Nam si manifestus status innocentia, Beata Virgo, & multi posteriores fuissent beatiores, quam multi præcedentes, vel quam ullus præcedentium. Si dicas, quod in illo statu non semper meruissent, sed utque ad certum terminum vite, tunc si non fuissent translatis ad gloriam illi termino adveniente, Deus fecisset eis iniustitiam, differendo dare præmium, postquam opera meritoria consummasset, que iusticiæ erant. Ideo sequitur, quod in statu innocentia, unus fuisset translatus, prius alio, & cuilibet fuisset reddidit præmium suorum meritorum, antequam virtus aliquis esset intantum debilitata, quod necessario adesset corruptio. Sed fuisset ne ibi corruptio, secundo modo ab intrinseco, scilicet per subtractionem alimenti possibilis, stante innocentia? Dico, quod stante innocentia particulari, in isto potuit esse corruptio, & mors per subtractionem, sive non ministracionem nutrimenti convenientis. Cujus ratio est, nam parvulus in statu innocentia, non habuisset usum membrorum, ut nunc suppono: & ideo non potuisset sibi acquirere cibum per potentiam propriam: & per consequens potuisset deficere, stante innocentia in isto. Sed stante innocentia universalis in omnibus, dico, quod non fuisset talis defectus, quia parentes providerent filijs suis, aliter fuissent innocentes; nec etiam adulti innocentes, fuisset passus talem defectum illarum ab alio, stante innocentia in omni-

a 1. de Gen. 1. 2.

nis aliis. Sed quod de causa extrinseca corruptiva? Dico, quod illa est duplex, vel scilicet propter dispositionem contrariam continentis: vel propter violentiam illatam ab aliquo extrinseco. Primo modo contingit dupliciter, quia uno modo continens directe corrumpit contentum, ut igitur corpus, quod continet. Aliud est continens, quod non directe corrumpit, sed prohibet illud, quod est necessarium ad vitam: cuiusmodi est aqua, quae prohibet inspirationem, & respirationem, & similiter terra: & ista sunt duo cito corrumpentia. Est etiam continens corrumpens, sed non ita subito, ut aer regionis intemperatae. A prima, & secunda corruptione fuissent immunes, stante innocentia universaliter in omnibus quia tunc non exposuissent se periculis, aliter fuissent nocentes; nec unus alius intulisset violentiam, cum uterque fuisset innocens: nec etiam fuisset ibi corruptio ex causa tertia, quae in Paradiso fuissent, ubi est aer temperatissimus.

Quid de corruptione per violentiam? Dico, quod illa potest fieri vel ab homine, vel ab Angelo malo, vel a bestia, sive animali quocunque. Dico igitur, quod a nullo animali recepissent nocementum stante statu innocentia: quia omnia animalia insistent homini mitia, & amabilia, vel saltem non inimica: nec ab Angelo malo, quia Deus conservasset eum; non quia non potuisset corpus innocentis scindi, & dividi a malo Angelo, cui obediant corpora inferiora. Job. 4. *Non est potestas, quae ei valeat comparari:* & etiam ab alio malo homine, si non fuisset innocentia universalis; sed Deus innocentem conservasset. Dico ergo quod solum habuit, posse non mori, per illatum ab his causis extrinsecis.

AD PRIMUM argumentum dico, quod habuit tunc, & habuisset partes fluxibiles, & deperdibiles: non tamen fuisset corruptus, quia fuisset translatus ante mortem, ut dictum est. Alii autem dicebant, quod fiebat restauratio per etiam ligni vitae (a). Ad secundum, patet, per dicta in corpore q. scilicet, quod poterant corrumpi: illa tamen potentia non fuisset reducta ad actum quia fuisset praeventa per illam translationem. Ad aliud, posset negari assumptum: quia non oportet, quod omne violentum aliquando corrumpatur, nisi naturaliter loquendo. Vel potest dici, quod non sunt ibi violentiae; nec est ibi actio, vel passio violenta. Nam si sit violentum aquae (ut aqua per se consideratur) calefieri ab igne, vel moveri sursum, non tamen considerando aquam, ut est pars universi. Unde, & aqua ascendit propter vacuum sugiendum; & ignis movetur circulariter ad motum sphaerae; cuius tamen motus est rectus, ut secundum se consideratur. Elementa enim non sunt in mixto formaliter, sed solum virtualiter. Ad argumentum, in oppositum, dico, quod verum est pro tanto, quia propter peccatum fuit potentia illa reducta ad actum: si tamen non peccasset, nihilominus habuissent huiusmodi potentiam moriendi. Ad argumentum opin. quod mors est poena peccati, di-

dico, quod stante illo statu, si Deus non transfuisset homines, modo quo dictum est, si fuisset mortui, mors non fuisset plus poena in hominibus, quam in brutis: & fuisset conditio, vel passio consequens talem naturam sic per mixtionem compositam, sicut modo.

POST HOC VIDENDUM QUALITER, &c.

DISTINCTIO XX.

Circa istam vigesimam distinctionem, in qua Magister agit de statu primi hominis, secundum quod erat principium aliorum, quaruntur tria. Primum est.

QUESTIO PRIMA.

Utrum filii procreati in statu innocentia fuissent statim confirmati in iustitia?

Secundum, verum in statu illo, fuissent illi soli geniti, qui nunc sunt electi? Tertium, utrum filii crevissent in corpore, & scientia sicut modo? Circa primum videtur, quod sic. Probatio, Ansel. Cur Deus homo lib. 1. cap. 18. dicit; *si primi parentes sic vixissent, ut primo tentati non peccassent, ita confirmati fuissent: cum omni progenie sua, ut ultra peccare non possent.* Item Gregor. 4. Moral. dicit quod parentes non genuissent reprobos in statu innocentia: ergo nec potentes peccare: quia tunc potuissent esse damnati, & per consequens reprobi: ergo in iustitia confirmati fuissent geniti. Item Dionys. 4. cap. de Divin. Nomin. *bonum est potentius malo;* sed malum peccati originalis in primis parentibus, est causa, quod filii nascuntur peccati, malitia peccati originalis, ergo si primi parentes steterunt in iustitia, & rectitudine in qua confirmati fuissent, genuissent filios in illa iustitia confirmatos. Item, si unum oppositorum est alicujus oppositi causa, & suum oppositum erit commune contrarium; sed peccatum in homine est causa peccati in progenito: ergo & iustitia fuisset causa iustitia. Oppositum, quia illi filii fuissent viatores: ergo peccatores esse poterant; non ergo confirmati.

Dico ad questionem, quod aliqui potest dici confirmatos in iustitia, vel quia non potest peccare eo modo, quo non posse peccare potest creatura competere, de quo dicitur lib. 4. Alio modo potest dici confirmatos, quod non peccat, vel non peccabit: sicut de multis viatoribus sanctificatis in utero. Et forte omnes peccaverunt venialiter: quia si dixerimus, quod peccatum non habemus, &c. (a) Non posse peccare primo, non potest competere viatori, alioquin esset contradictio: quia certitudo de beatitudine est maxima beatitudinis pars, non posse autem peccare, quod fuisset tunc scibile a quolibet, sicut